

სახალხო საქმე

გაზეთის უცხოეთში მყოფ სტრ.-ფრაგმენტ—ის კომიტეტისა.

1928 წ. იანვარი.

რვეული მეოთხე.

ი მ ე დ ი თ დ ა ხ ი მ ტ კ ი ც ი თ .

ბოლშევიკებმა თავის ბატონობის ათი წლის თავი იდღესასწაულეს და შვიდი წელიწადი სრულდება, რაც რუსის ჯარი და ქართველი მოღალატეები საქართველოს დაეპატრონენ და ქართველ ხალხს მძიმე ბორკილები დაადვეს. ოკუპაცია ისევ გრძელდება, მტერი განაგრძობს თარეშს ჩვენს მიწა-წყალზე. დამონებული ერი გმინავს, სიცოცხლე გამწარებულია, ყველგან სიმშვილი და სიტუტვლეა, შეხუთული აზრი ციხის კედლებს ასკდება და ყველგან დევნილი ადამიანი ვერსად კპოლობს თავშესაფარს. არის საქართველო, მაგრამ არა ქართველების; ქართველობა სამარცხვინოა და ქართულის მოლაპარაკე ორგულთა რიცხვშია ჩაწერილი და კანონის გარეშე გამოცხადებული. მონობის ბეჭედით არის დადაღული ყოველი და ყველაფერი და ვისაც ოდნავი წინამდევობის სული გამოუჩენია, ყველა ციხის ჯურღმულებშია ამომპალი ან უცხო ვერან ადგილებშია გადასახლებული, სასიკვდილოთ განწირული.

ბოლშევიკები დღესასწაულობენ. რას? ქართველი გლეხის გაძვალტყავებას, ქართველი მუშის დაქვეითებას, ქართველი ინტელიგენტის საექსპორტოთ გამწადებას და ქართული მწერლობისთვის უსასტიკესი ცენზურის დაწესებას, სკოლების უცოდინარობის ბუდედ გადაქცევას, უნივერსიტეტის ჩეკისტებად ღლონტის და სულაქველიძის დანიშვნას? ან ეგებ იმას დღესასწაულობენ, რომ ჭიათურა უცხოელებს ჩაუგდეს ხელში, საქართველო რუსეთის კალონიად გახადეს, ქართველი ხალხის ნამუშევარს, ოხერ ფასად უგდებენ მოსკოვს ხელში და

რუსის უვარგისს საქონელს უზომოთ აწეულ ფასებში აწვდიან ქართველ გლეხებს და მუშებს? რომ გააკოტრეს კოლპერატივები და იქ აღარ მოიპოვება პირველ საჭიროების უბრალო საგანიც კი? ან ის აქვთ სადღესასწაულო, რომ ერთი რკინის გზა დააქციეს და მეორე ალაგას ააგეს, ქუთაისი უბრალო სოფლამდის დასცეს და სამაგიეროთ ერთი ქარხანა გაუხსნეს, რომ ზაპსი და სხვა ჰესი მოაწყვეს, მაგრამ უხეიროთ და საზღაპრო ხარჯებით. რომ გამართეს ფაბრიკა-ქარხნები, რომელთა ნაწარმოები ისე ძვირი ჯდება, რომ მყიდველი ვერ უშონვნიათ? შეიძლება იმისთვისაც გადაიხადეს იუბილე, რომ ყველგან უზნეობა და გარყვნილება გაამეფეს, ჯაშუშობა და გამცემლობა გამირობად მონათლეს, ქალაქი და სოფელი ლენინის ნაწერებით გაავსეს, მთელი საქართველო რუსული მწერლობის და კულტურის მოხარკედ გადააქციეს?

ეს ყველაფერი არის, არის კიდევ სხვა ბევრი ასეთი მიღწევა ძალმომრეობის და ინკვიზიციის, ფართიფურთობის და თვალმაქცობის, მატყუარობის; არის უფრო მეტი, ვიდრე ამაზე ლაპარაკობენ ბოლშევიკები სადღესასწაულო კრებებზე და მიტინგებზე და სწორედ საიუბილიეო გამოცემებში. მაგრამ ყველაფერი ეს არის საგანი ბოლშევიკების მარტო პირადი სიხარულისა და ქართველი ხალხისთვის კი აქ მხოლოდ ზიზღი, სიძულვილი და შეურიგებელი მტრობაა. ქართველ ერს წილი არა აქვს ამ დღესასწაულში, ეს დღესასწაულია მისი დამამხობლების და გამანადგურებლების, მისი წმინდათა წმინდის წამბილწველების, მის სამშობლოს დამმონებლების, მისი თავისუფლების და კეთილდღეობის დამმარხველების.

ბოლშევიკები და ქართველი ერი ერთმეორის სრული წინააღმდეგობაა. ბოლშევიკები არ ენდობიან ქართველ ერს, მაგრამ ქართველი ერი კიდევ უფრო არ ენდობა თავის ვერავს მტერს და თუ იყო დღესასწაული და მოგონება, ეს იყო გახსენება იმ საშინელი უნდობლობისა და უფსკრულისა, რომელიც არსებობს ოკუპანტებსა და საქართველოს შორის. უნდობლობა არ ნელდება, პირიქით იზრდება, ღრმავდება, ყოველი განვლილი დრო მისი გამამტკიცებელია, ყოველი საიუბილეო მოგონება მისი გამამწვავებელია. ფრიალობენ უცხო დროშები, ირაზმებიან უცხო ჯარები, ირთვებიან ბატონები, ყვავილებით და ფერებით ამკობენ თავის კარებს, უკრავს მუსიკა, ისმის ყიჟინა მოდღესასწაულეთა, მაგრამ ყოველივე ეს უღვიძებს სიმწარეს და ბრძოლის წყურვილს ერს დამონებულს, დაბეჩავებულს, ღირსება აყრილს...

აი როგორი იყო ბოლშევიკების დღესასწაული ქართველი ერისთვის: ბოლშევიკებმა ერთხელ კიდევ გამოუცხადეს მას დიდის ზეიმით, თუ ვინ არიან მოძალადენი, საქართველოს დამპყრობელები. ბოლშევიკები დღესასწაულობენ თავის ბატონობას, ქართველები იგონებენ თავის მონობას, ჩაგვრას, დამცირებას, იგონებენ განვლილ შავ წლებს, ხედავენ აწინდელ ვაებას და კიდევ უფრო შეურიგებელნი ხდებიან, კიდევ უფრო მოწადინებულნი არიან წინამდევობას და მეტის მონდომებით ელოდებიან იმ დროს, როცა დაამსხვრევენ ბოლშევიკურ ხუნდებს და თავისუფლების დროშა ისევ დიდებულად აფრიალდება საქართველოს მწვერვალებზე.

წლები გავიდნენ, ბრძოლა გრძელდება—მაგრამ ქართველის გულში ერთ წუთსაც არის არ დაიბუდებს გრძობა შერიგებისა და მორჩილების; ბოლშევიკი მისთვის კვლავ მტერია დაუნდობელი, რომელსაც უნდა უპასუხოს მხოლოდ დაუნდობელის ბრძოლით. შფოთავს ერის სული, ხან მედგრად შესძახებს მაჰირვებელს: «შორს ჩემგან ერის თავისუფლების და ღირსების დამთრგუნველნო!» ხან კი მოთმინებით აღჰურვილი, ჩაკლულ დუმილით შეჰყურებს ბოლშევიკების ბოროტებას, მაგრამ ამ დუმილში გროვდება და იზრდება სულიერი ძალა, რომელიც იფეთქებს შესაფერ გარემოებაში და საბოლოოთ წაღვეკავს საბჭოების ხელმწიფობას.

იმედით და სიმტკიცით შევყურებდეთ სანატრელ მომავალს. საქართველოს განთავისუფლება და ქართველი ერის აღდგენა გარდაუვალია, იგი ახლოვდება, მას ვერ შეაჩერებენ ბოლშევიკების ზომები. მათი ზეიმობა და ყიჟინა ვერ დაჩრდილავს ქართველის შეგნებაში ბოლშევიკური წყობილების დანგრევის აუცილებლობას...

განვაგრძოთ ჩვენი მძიმე, მაგრამ მაღალი და კეთილშობილი მუშაობა. იმედი გამარჯვებისა გვინათებდეს გზას და სიმტკიცე ნებისა აღონიერებდეს ჩვენს მოქმედებას. წარვსდგეთ ყველანი განთავისუფლებული ერის წინაშე წმინდა სინდისით, რომ მასთან ვიყავით გაჰირვების დროს, მისთვის ვფიქრობდით, მის აღდგენას მივუტანეთ მთელი ჩვენი ნიჭი, ენერგია და სიცოცხლე!

ბოლშევიკების პოლიტიკა ეროვნულ საკითხში.

ბოლშევიზმი და ეროვნება ერთი მეორის სრული წინააღმდეგობაა, ერთმანეთს არასოდეს შეეგუებიან—ეს უდავო ქვემარბეობაა და დღესავით ნათელი ყველასთვის, ვინც ოდნავადაც არის იცნობს თეორიულად ბოლშევიკების მსოფლმხედველობას ან ვისაც რამდენსამე ხანს მაინც უცხოვრია მათი წესწყობილების ქვეშ, ყველასთვის, ვისაც აქვს სინდისი, გამოსთქვას თავისი აზრი მიუდგომლად, სრულის სინამდვილით. ბოლშევიკური ფართიფურთობა ვერავის მოატყუილებს—მთელი ეს მათი «დამოუკიდებელი» რესპუბლიკები, ავტონომიები, ფედერაციები და კავშირები ყოველგვარ რეალურ შინაარსს მოკლებული სიტყვებია, მათი ყვირილი ეროვნული საკითხის გადაჭრის და ერთა მორიგების შესახებ საბჭოთა სამეფოში ცალიერი ლაყბობაა და მათი განცხადება კერძოდ საქართველოსთვის, რომ მისი დღევანდელი მდგომარეობა საუკეთესოა ეროვნული არსებობისა და კულტურის განსავითარებლად, ისეთი სიცრუე და ცინიზმია, რომელსაც არ მიმართავდა ხოლმე რუსის იმპერატორების მთავრობაც-კი.

მართალია, ბოლშევიკებს არ უყვართ ახდილად გალაშქრება ეროვნების წინააღმდეგ, მაგრამ მათი ოფიციალური გამოსვლები პარტიულ კრებებზე საკმაო მასალას იძლევიან, თუ როგორ სძულთ ეროვნება და როგორის სიხარულით ელოდებიან იმ დროს, როცა ერთიან გაითქვიფებიან და მოიხსობიან ერები და ერთსახოვანი (რუსული?) «პროლეტარიატის» დიქტატურა დაეპატრონება ყველაფერს. კარგად გვახსოვს ლენინის სიტყვები, რომ «სოციალიზმის (რასაკვირველია ლენინის სოციალიზმის!) მიზანია არა თუ დაახლოვოს ერები, არამედ შეადუღოს, გათქვიფოს ისინი»; გვახსოვს მისი მარჯვენა ხელის სტალინის განცხადება 1924 წ. ყრილობაზე: «მე მესმის ჩვენი პოლიტიკა ეროვნულ საკითხში როგორც პოლიტიკა დათმობათა ნაციონალებისა და ნაციონალურ ცრუმორწმუნოებისათვის»; გვახსოვს სხვა ლიდერების მრავალჯერ ნათქვამი, რომ ბოლშევიკური ეროვნული პოლიტიკა, საბჭოთა მთავრობის დამოკიდებულება «მოკავშირე რესპუბლიკებთან» არის მარტოოდენ სტრატეგიული და დიპლომატიური ხერხია; არ გვავიწყდება ფ. მახარაძეც, რომელმაც სთქვა, რომ ბოლშევიკების ცენტრალური ორგანო განაგებს

ყველაფერს «კავშირში» და «დამოუკიდებელ» რესპუბლიკების თვითარსებობასა და დამოუკიდებლობაზე ლაპარაკი მეტისმეტად გაუგებარია.

ყველაფერს რომ ამას თავი გავანებოთ და საქმეს ახლოდან შევხედოთ, ქართველ კომუნისტების უკანასკნელი პარტიული კრებებიც სრულებით ნათლად ამჟღავნებენ ბოლშევიკურ სულის ნამდვილ კვეთებას. გასული წლის გაზაფხულზე ამიერ კავკასიის კომისარიატა კრებაზე მ. ორახელაშვილმა ძლიერ იუცხოვა, როცა ქართველმა პროფესორმა ქართული კულტურა ახსენა—ჩვენ კოსმოპოლიტები ვართ, არა გვწამს არც ქართველი მეცნიერები, არც ქართველი მწერლები. ამავე ორახელაშვილმა ამიერ კავკასიის კომუნისტების ყრილობაზე ვრცელი მოხსენება გააკეთა, რომელიც დაიწყო ამონაწერით ენგელსის თხზულებიდან: მიუხედავად იმისა, რომ პროლეტარიატის ინტერესებს ყველაზე უფრო შეეფერება ერთიანი განუყოფელი, უნიტარული რესპუბლიკა, მიუხედავად ამისა ხანდახან იქმნება ისეთი პირობები, როდესაც ფედერატიული გაერთიანება, ფედერატიული რესპუბლიკა აუცილებელია როგორც გარდამავალი ეტაპი სრულ მთლიანობაზე გადასასვლელად. ამიერ-კავკასიის მთავრობის ყოფილი თავმჯდომარე და ეხლანდელი პარტიული მდივანი ენგელსის ციტატას ამგვრებს ლენინის ავტორიტეტით: ჩვენ ვიცით (ამბობს), რომ ლენინმა, რომელიც ენგელსივით უნიტარულ რესპუბლიკას სთვლიდა ყველაზე უფრო მისაღებ ფორმად პროლეტარულ ინტერესებისათვის, პროლეტარულ რევოლუციისათვის,—რუსეთში პროლეტარიატის გამარჯვების შემდეგ წამოაყენა საკითხი რუსეთის ფედერატიულ ნიადაგზე მოწყობის შესახებ. ა. კავკასიის კომუნისტების მდივანი იმასაც აღნიშნავს, რომ ა. კავკასიის ფედერაციის იდეა ეკუთვნის ლენინს და საერთოდ ეს ფედერაცია არის ღვიძლი შვილი რუსეთის კომუნისტური პარტიის ცენტრალური კომიტეტის, მისი ხელმძღვანელი ორგანოს—პოლიტბიუროსი.

მ. ორახელაშვილი ა. კავკასიის ფედერაციის ერთი დამაარსებელთაგანია და ეს გარემოება განსაკუთრებულ მნიშვნელობას აძლევს მის ცნობებს. ეს ცნობები აშკარად დადასტოვებენ ერთხელ კიდევ, რომ ბოლშევიკებისთვის «დამოუკიდებელი» რესპუბლიკები და მათი კავშირები დროებითი დიპლომატიური იარაღია. სახელმწიფოებრივი ერთობა და მთლიანობა საუკეთესო ფორმაა სახელმწიფოსი, ამისკენ უნდა იქნეს მიქცეული მთელი ყურადღება, ხოლო თუ გარემოება, ე. ი. ერო-

ვნული ცრუმორწმუნოებისთვის ანგარიშის გაწევა მოითხოვს რამდენსამე ხანს ფედერაციის დაწესებას, ამას უნდა ვუყურებდეთ მხოლოდ როგორც გარდამავალ საშუალებას. ცხადია, ბოლშევიკური მცნებით, დროებითი მოვლენაა, როგორც კავკასიის ფედერაცია ისე მთელი საბჭოთა კავშირი და აუცილებლად უნდა მოველოდეთ ყველა ფედერაციის მოსპობას—იქნება მარტოოდენ ერთად-ერთი უნიტარული რესპუბლიკა მთელ ბოლშევიკურ სამფლობელში. ძირს ავტონომია, ძირს ეროვნული რესპუბლიკა, ძირს ფედერაცია! აი ქვეშაბირტი მისწრაფება ბოლშევიკურ მოღვაწეობისა. და აქ საგულისხმოა კიდევ ის, რომ მთელი ეს გაუნიტარება, გაერთება «დამოუკიდებელ» რესპუბლიკების მოხდება არა ამ რესპუბლიკების დადგენილებით, არამედ იმ პოლიტიკურს კარნახით, რომელმაც გუშინ «დამოუკიდებელი» რესპუბლიკები და ფედერაციები დაადგინა.

ბოლშევიკების ეროვნული პოლიტიკა გარკვევით და გადაჭრით მიმართულია ეროვნულ რესპუბლიკების მოსპობისაკენ. ეს სავსებით შეეფერება მათ მსოფლმხედველობას და ისინი ამ შემთხვევაში ლოდიკურად იქცევიან. ეროვნული სახელმწიფოს ერთი უმთავრეს დანიშნულებათაგანი ისაა, რომ ყოველნაირად იცავს ერს, რომლის წარმომადგენელია ის, ხელს უწყობს მის კულტურას, შემოქმედებას, სრულს განვითარებას, მფარველობს თავის ერს საერთაშორისო ბრძოლაში სხვა ერების კულტურულ, ეკონომიურ და პოლიტიკურ ჩაგვრის წინააღმდეგ. ეროვნული სახელმწიფოს არსებობის საფუძველია ეროვნების უაღრესობა, როგორც დაწინაურების უდიდესი ფაქტორის. ეროვნული თვითარსებობა და თვითმოქმედება—აი რას ემყარება ეროვნული სახელმწიფო. ხოლო ვისაც არა სწამს ეროვნება, მიიჩნია იგი ძველი დახავსებული წყობილების ნაშთად, ცრუმორწმუნობად, საზარალოდ და ხელის შემშლელად, მისთვის რასაკვირველია ეროვნული სახელმწიფო ისე, როგორც თვითონ ერის არსებობაც, სულ მეტი ბარგია და რაც მალე გაქრება, მით უკეთესია. ეს ადვილი საქმეცაა, ფიქრობენ ბოლშევიკები. ყოფილა ერთი ახირებული ქართველი კომუნისტი ვინმე რ. კალაძე, რომელსაც დაუწერია თურმე, რომ ერი, ეროვნება მარადიული მოვლენაა, რომ ეროვნება არის ის ძალა, რომლის მეოხებით კოლექტივი-საზოგადოება თავის სახეს ინარჩუნებს და არ კვდება. ამ კალაძეს, რომელიც ოპოზიციონერი ყოფილა, გამწარებით აუშხედრდა საქართველოს კომუნისტური პარტიის ყრილობა XI—15 სხდო-

მაზე: როგორ გაბედე ამის თქმა, რომ ეროვნების მოსპობა შეუძლებელია! ბოლშევიკების შეხედულობით, ერი არა თუ მოისპობა და მოისპობა მალე, არამედ მოსპობილია უკვე, არ არსებობს დღესაც. როცა იმავე სხდომაზე ჭიათურელმა მეგრელი შვილმა განაცხადა ოპოზიციონერებზე, რომ ისინი ეროვნული ლოზუნგებით გამოდიან: «ჩვენ გვიყვარს ქართველი ერიო», კრების წევრებმა მიაძახეს: მაგის მთქმელები ხომ გამოაგდეთ, მაგისთანებს რა ადგილი აქვთ პროლეტარულ პარტიაშიო...

ამის მსგავსი მაგალითი ბევრი შეგვეძლო გაგვეხსენებია ქართველ თუ სხვა ბოლშევიკების მოღვაწეობიდან, მაგრამ დავკმაყოფილდეთ უკანასკნელ ამბებით. ეროვნება ჩამორჩენილობაა, ეროვნება მოსასპობია, ერის სიყვარული სირცხვილია, აი რა აზრებით არიან გამსჭვალულნი ბოლშევიკები და თავისთავად ცხადია, რომ უნდა შეებრძოლონ ეროვნულ სახელმწიფოებს. რასაც ორახელაშვილები მოითხოვენ, იმას მეგრელი შვილები ასაბუთებენ. ერთნი თუ ყელში ხელის წაჭირებით მიათრევენ უბედურ საქართველოს ლენინის ნაბრძანებ ფედერაციაში, რათა მალე ფედერატიულ სახელმწიფოდან უნიტარულში გადავიდნენ, მეორენი მისძახიან: დააჩქარეთ, დააჩქარეთ ჩვენი განბანვა ყოველგვარ ეროვნულ ცრუმორწმუნობათაგანო—ე. ი. მარტივად რომ ვსთქვათ: არ გვინდა ვიყოთ ქართველებიო.

ასეთია ყოველდღიური პრაქტიკა ბოლშევიკებისა ეროვნულ საკითხში. მათი მოღვაწეობა აშკარა ანტიეროვნულია. ამის არდანახვა და არ გაგება მხოლოდ ბრმას და უგუნურს შეუძლია, ამის მიფუჩეჩებას და ართქმას მხოლოდ სინდისზე ხელაღებული თუ მოინდომებს. ბოლშევიკების გალაშქრება ეროვნების წინააღმდეგ სრულიად გასაგებია და ბუნებრივი. გაუგებარი და გასაკვირი იქნებოდა, რომ ისინი ეროვნული არსებობის დამცველებად გამოდიოდნენ. ბოლშევიზმი დაუძინებელი მტერი არის პიროვნების, თვითმოქმედების, თავისებურობის; მისთვის ცხოვრება მექანიკური მოვლენაა, ბრმა მატერიალური ძალების წარმოშობილი, ის ახიობს იმას, რაც არ ეგუება ნორმას და წესს, მას სძულს სხვადასხვა გვარობა და მრავალფეროვანება; ბოლშევიზმმა ძირს დასცა ადამიანური ღირსება, ზნეობა და მოუსპო ადამიანს ყოველი არამატერიალური მისწრაფება. ამას თუ დავუმატებთ იმასაც, რომ ბოლშევიკები უკიდურესი ცენტრალისტები არიან როგორც პარტიულ ისე სახელმწიფოებრივ სფეროში, რომლებიც ფი-

ქრობენ, რომ მხოლოდ ხელმძღვანელთა მცირე ჯგუფი უნდა განაგებდეს ქვეყნის საქმეს, მაშინ სრულიად ნათელი ხდება ბოლშევიკების ანტიეროვნულება. ერი, ეროვნება აუცილებლად ჰგულისხმობს თავისუფლებას პიროვნებისას, მის თვითმოქმედებას და ვინც ჰკლავს პიროვნებას, ვისაც ბოროტებად მიაჩნია თავისუფლება, იმან აუცილებლად უნდა მოჰკლას ერიც.

ეს ქართველმა ხალხმა არასოდეს უნდა დაივიწყოს და დიდი სიფხიზლე და სიმტკიცე უნდა გამოიჩინოს ბოლშევიკების განზრახვებთან საბრძოლველად...

სიმ. ლეონიძე.

ბოლშევიკების წინააღმდეგ.

ინგლისის მთავრობამ რომ რუსეთთან ყოველი დამოკიდებულება შესწყვიტა, ჩვენ ვამბობდით, რომ ეს მოვლენა კერძოობითი არაა, რომ საერთოდ საბჭოთა სამეფოს ურთიერთობა დანარჩენ ქვეყნიერებასთან თან და თან მწვავდება და აუცილებელი ხდება გადაჭრილი შეტაკება ბოლშევიზმსა და ევრაპეიზმს შორის. იმასაც აღვნიშნავდით, რომ ბოლშევიკური წესები მიუღებელია არა თუ მარტო ბურჟუაზიულ მთავრობებისათვის, არამედ მუშათა მოძრაობისათვის, ყოველ განმათავისუფლებულ მუშაობისათვის. გასული წლის უკანასკნელი თვეების ამბებმა უფრო გამოაშკარავეს და ნათელჰყვეს სიმართლე ჩვენი დებულებისა.

ყველას კარგად გვახსოვს, რა იმედებს ამყარებდა კომინტერნი ჩინეთის რევოლიუციონერებზე, რომელთაც უნდა გამოეწვიათ ევროპის კრიზისი და გაძლიერება რუსეთის, და როგორის დაჟინებით ამტკიცებდა, რომ ინგლისის მუშები, განსაკუთრებით მემალაროენი ბოლშევიკების ერთგული მეგობრები არიან და დღეს თუ ხვალ დაიწყებენ მსოფლიო სამოქალაქო ომს და ლონდონის პარლამენტზე ააფრიალებენ საბჭოთა დროშას. იშვიათად თუ ვინმე მოტყვილებულა ისე მწარედ, როგორც ეს მოუვიდათ კომუნისტებს. მთელი მათი მუშაობა ჩინელ ნაციონალისტებს შორის კატასტროფიულად დაიმსხვრა; გომინდანმა, რომელზედაც მოსკოვმა მრავალი მილიონი დახარჯა და რომელსაც ველურად აქეზებდა ევროპიელების წინააღმდეგ, ხმლით შეუტია თვითონ ბოლ-

შევიკებს, მასიურად ამოსწყვიტა რუსის კომუნისტები და მათი მიმდევარი ჩინელები, მოსკოვის საკონსულოები დახურა და შესწყვიტა ყოველგვარი დამოკიდებულება რუსეთთან. ჩინელ რევოლუციონერების მისწრაფება მეტად მართალი და კეთილშობილურია—სწადათ ჩინეთის გაერთიანება და განთავისუფლება უცხოელთა ბატონობისაგან. მათ მალე დაინახეს, რომ თუ რუსები ეხმარებოდნენ, მხოლოდ საკუთარი ინტერესებისათვის და ცდილობდნენ ევროპელების ნაცვლად თვითონ გაბატონებულიყვნენ ჩინეთში, ჩინეთი დაემორჩილებიათ მოსკოვისათვის. ჩინელები მოთმინებიდან გამოიყენა ბოლშევიკების ვერაგობამ, უპირობამ, სიმხცევმ, და გადასწყვიტეს, რომ ჩინელ ხალხის ყველაზე საშინელი მტერი ბოლშევიკები არიან.

ამას არ ჩამოუვარდება კომუნისტების მარცხი ინგლისელ მუშებს შორის. ინგლისელი მუშები, მათი ტრედუნიონები თავიდანვე თანაგრძნობით უცქეროდნენ ბოლშევიკურ რუსეთს, მოწადინებულნი იყვნენ მასთან დაახლოვებას. უეჭველია მათი გავლენით აიხსნება, რომ მაკდონალდის მთავრობამ ისე იოლად და სრულიად უპირობოთ იცნო ბოლშევიკური წყობილება და საქართველოს საკითხიც სავსებით მიჩრდილა, წინააღმდეგ სოციალისტურ ინტერნაციონალის დადგენილებათა, რომლებიც მისთვის სავალდებულო უნდა ყოფილიყო. ხოლო არავინ უნდა იფიქროს, რომ თუ ინგლისელი მუშები ასე იქცეოდნენ, იმიტომ, რომ მოსწონდათ ბოლშევიკების მართველობა. არა, მათი სურვილი რუსეთთან კეთილგანწყობილებისა გამოწვეული იყო უმთავრესად სარგებლობის ინტერესით—ფიქრობდნენ, რომ რუსეთის ბაზარი ხელს შეუწყობდა ინგლისის წარმოების ზრდას და მით შემცირდებოდა უმუშევრობა. მაგრამ რუსეთ ინგლისის ეკონომიური ურთიერთობის აღდგენამ ინგლისის მრეწველობას და არც მუშებს არაფერი მოუტანა. სამაგიეროთ რუს ბოლშევიკებთან დაახლოვებამ ინგლისელ მუშებს ბევრი რამ ასწავლა და უჩვენა. ბოლშევიკებმა მოინდომეს ინგლისელ მუშების გამოყენება თავის მიზნებისთვის, ჩაერივნენ მათ შინაურ საქმეებში, დაუწყეს ჭკუის სწავლება, დასცინეს მათ კულტურას, ტრადიციას, წესებს, ხანგრძლივი შრომითა და ბრძოლით მოპოვებულთ, და მოინდომეს, რომ ის ინგლისურ-რუსული კომიტეტი, რომელიც უნდა დახმარებოდა ორი ქვეყნის დაახლოვებას და მეგობრობას,—ყოფილიყო იარაღი ბოლშევიკური პროპაგანდისა და მას უნდა დაემორჩილებია ინგლისის მთე-

ლი მუშათა მოძრაობა მოსკოვისათვის. ინგლისელმა მუშებმა რუსები გვერდში ამოისვეს, ხალხო რუსებმა, როგორც მათი ადათია, ფეხები სუფრანზე შეაწყვეს... ეს რასაკვირველია ინგლისელ მუშებს არ მოეწონათ და უკვე იმდენად აუტრუედათ გული ბოლშევიკებზე, რომ როცა ინგლისის მთავრობამ უკანასკნელნი გამოარეკა, არამც თუ პროტესტი არ გამოაცხადეს ამის გამო, პირიქით ისეთი ნაბიჯები გადადგეს, რომ მთავრობის მოქმედებას ზურგი გაუმაგრეს და გადაჭრით გაიმიჯნენ ბოლშევიკებისაგან. აი ამის ფაქტები:

ინგლისში რუსებმა მოითხოვეს, რომ ინგლის-რუსულ კომიტეტს დემონსტრაციები მოეწყო მთელ ინგლისში რუსეთის სასარგებლოთ. რაიც ერთხმად უარყოფილ იქნა ინგლისელების მიერ. სამაგიეროთ ტრედუნიონების მთავარ საბჭოს და მუშათა პარტიის აღმასრულებელ კომიტეტის შეერთებულმა სხდომამ საშინელი პროტესტი გამოუცხადა რუსეთს იმ მასიურ დახვრეტების გამო. რომელიც მოჰყვა ელჩის ვოიკოვის მოკვლას. ინგლისში გაიმართა ინგლისის მემალაროეთა წლიური კრება და მოკომუნისტე წევრებმა მოისურვეს, რომ დაარსებულიყო რუს და ინგლისელ მემალაროეთა კავშირი. კრებამ არ სცნო ამის საჭიროება და მომხსენებელის სმიტის პირით გააფრთხილა კომუნისტები: ნუ ანგრევთ მუშათა მოძრაობას, ნუ ადარებთ ინგლისს რუსეთს, სადაც მუშები არაფრით განსხვავდებიან მონებისაგანო. სექტემბრის დამდეგს შესდგა ტრედუნიონების კონფერენცია, რომელმაც სხვათა შორის გაარჩია აგრეწოდებული «მეუმცირესეთა» საკითხი. «მეუმცირესეთა მოძრაობა» შექმნეს ბოლშევიკებმა ტრედუნიონებში კომუნისტური მეთოდების შესატანად. კონფერენციამ დაჰგმო ეს მოძრაობა და დაავალა მთავარ საბჭოს, არ იცნოს ის ორგანიზაციები, რომლებიც ემხრობიან «მეუმცირესეთა» მიმართულებას. ესვე კონფერენციამ გაილაშქრა რუსულ-ინგლისურ კომიტეტის წინამდეგ და დაადგინა მისი სრული გაუქმება. ტრედუნიონების ლიდერებმა ასე დაასაბუთეს გადაწყვეტილება: ბრიტანეთის მუშებს არ ესაჭიროებათ რუსების რჩევადარიგება; ჩვენ გვაქვს საკუთარი მეთოდი და საუკუნოებით შექმნილი გამოცდილება; დიქტატურა ეხიზლებათ იმათ, ვინც დემოკრატიის საშუალებით მოიპოვეს თავისი უფლებანიო. ინგლისის მუშათა პარტიის ოქტომბრის კრებანედაც დაისვა საკითხი კომუნისტებთან დაკავშირებისა, მაგრამ აქაც გამოტანილ იქნა საწინამდეგო დადგენილება.

ასეთია დღეს ინგლისელ მუშათა მოძრაობის განწყობილება

ბოლშევიკებთან. კიდევ უფრო გარკვეულ და გაბედულ გზას ადგანან სხვა ქვეყნის მუშები. შარშან ზაფხულში მოწვეული იყო პროფესიონალურ კავშირების საერთაშორისო გაერთიანების (ამსტერდამის ინტერნაციონალი) კრება, რომელზედაც გერმანიის, საფრანგეთის, პოლანდიის, ბელგიის და სხ. წარმომადგენლებმა ცხარედ დაჰგმეს ინგლისელ დელეგაციების დათმობითი და მორიგებითი პოლიტიკა ბოლშევიკებთან და გააშავეს თავმჯდომარის ადგილზე პერსელი ბოლშევიკოფილური მიდრეკილებისთვის. ხალხ ამერიკის შრომის ფედერაციამ (პროფეს. კავშირებმა) გამოაცხადა, რომ ის არ სცნობს მოსკოვის და ჩიჩერინის ფილოსოფიას არაფერი აქვს საერთო მის მამათ-მთავრის გომპერსის მოძღვრებასთან. ბოლშევიკებს ძალიან უნდოდათ თავის საიუბილეო დღესასწაულებით თვალის აბმა ევროპის მუშებისათვის და ყველა მიიპატიყეს დიდის ამბით, მაგრამ არც ერთმა სერიოზულმა ორგანიზაციამ არ მიიღო მოძალადეთა გასისხლიანებული ხელით მოწოდებული მიპატიყება.

ბოლშევიკები ჰკარგავენ ნდობას და გარიყულნი რჩებიან მსოფლიოს მუშათა მოძრაობისაგან და ეს ხდება მით უფრო მეტის სისწრაფით, რაც უფრო უახლოვდებიან და ეცნობიან ერთმანეთს ბოლშევიკები და ევროპის მუშები. დასავლეთის ყველა სახელმწიფოში და ამერიკაშიაც არსებობენ კომუნისტური პარტიები, მაგრამ მათი არსებობა სავსებით დამოკიდებულია მოსკოვის სუბსიდიებზე და ყველა შეპყრობილია შინაური ბრძოლით და განხეთქილებით. ცხადია მათ არ ძალუძთ ბოლშევიკური რუსეთის დაცვა და გადარჩენა იმ სრული იზოლიაციისაგან, რომელიც დღითი დღე უახლოვდება და და ძალუნად ემუქრება მას. და შეიძლება მარტო ერთი ფაშისტური იტალია იყოს დაინტერესებული, რომ არ დაიქცეს წითელი მოსკოვი და მით არ შეირყეს შავი რომი, რადგან ბოლშევიზმი და ფაშიზმი ხომ ღვიძლი ძმები არიან და ერთმანეთს ზურგი უნდა გაუმაგრონ.

დანარჩენი კაცობრიობა კი—არა მარტო მუშათა წრეები—ისე უყურებს ბოლშევიკების არსებობას, როგორც უდიდეს ბოროტებას და საფრთხეს და თუ რამდენიმე წლის წინად სახელმწიფონი თითქოს ერთმანეთს ეცილებოდნენ რუსეთთან დაახლოვების საქმეში, დღეს ყველას წინიშე უფრო და უფრო გარკვევით სდგება საკითსი გაერთიანებისა ბოლშევიკებთან საბრძოლველათ. ევროპის სახელმწიფოების მართველ წრეებში იღვიძებს და მტკიცდება იმის შეგნება, რომ ბოლშევიზ-

მი ემუქრება მთელს ცივილიზაციას და დღევანდელი მდგომარეობის დატოვება შეუწყნარებელია. არასოდეს არ ყოფილა ევროპაში ასეთი მტრული განწყობილება ბოლშევიკებისადმი, როგორც ახლაა. ამას ყველაზე მეტად ამჩნევთ საშუალო კლასებში, რომლებიც უდიდეს როლს თამაშობენ ამა თუ იმ სულიერი ატმოსფერის შექმნაში და რომელთაც ამოძრავებს სიძულვილი ბოლშევიკური ანტიდემოკრატიული წყობილებისა, მათი ველურობის და ძალმომრეობის და შიში ბოლშევიკების მეთოდების გადმოტანისა ევროპის ნიადაგზე. მათ ძვალსა და რბილში აქვთ გამჯდარი გრძობა იმ ბრძოლებისა, რომელნიც გამოიარა ევროპამ რამდენიმე საუკუნის განმავლობაში წინააღმდეგ სხვა და სხვა ჯურის მოძალადეებისა და მჩაგვრელებისა. მათვის თავისუფლება უძვირფასესი საგანძურია, რომლის წართმევას ვერასოდეს შეურიგდებიან. ამასთან ერთად ყველას თვალწინ უდგია ცხოვლად სიმწვავე დიდი ომისა, და როცა ხედავენ, რომ ბოლშევიკები ყოველნაირათ ცდილობენ საერთაშორისო გართულების შექმნას, სახელმწიფოების ერთმანეთზე გადაკიდებას, სამოქალაქო ომის გაჩაღებას—ეს ყველაფერი იწვევს არა მხოლოდ პროტესტს, არამედ ჰქმნის რეალური ზომების მიღების საჭიროებას. ამ საერთო მიმართულებას მარჯვნივ აკრავს მსხვილი ბურჟუაზია, ბოლშევიკებში ის ხედავს გამხეცებულს მტერს, რომლის დასამარცხებლად არავითარ საშუალებას არ დაერიდება; ხოლო მარცხნივ არიან სოციალისტური პარტიები, რომელნიც საზოგადოებრივ მართლ იდეურ იარაღს მიმირთავენ ბოლშევიკებთან საბრძოლველად. ევროპის სახელმწიფოების ახლანდელ პოლიტიკას ხელმძღვანელობენ საშუალო კლასები და მათი ხაზი—ეს არაა უკიდურესი საშუალებების მომხრე (ყოველ შემთხვევაში დღეს), მაგრამ არ იცავს არც სრულს უაქტივობას და მოითხოვს, რომ დაუყონებლივ შეიქმნას სახელმწიფოების საერთო ფრონტი, ყველამ უნდა შესწყვიტოს რუსეთთან ეკონომიური, პოლიტიკური და კულტურული ურთიერთობა, რუსეთი სრულიად უნდა გაირიყოს.

ეს ახალი ეტაპია. მაგრამ საეჭვოა, რომ მართლ გარიყვის პოლიტიკამ დაამხრას ბოლშევიკური რუსეთი...

ს. ციციხელაძე.

ბოლშევიკურ პარტიაში დიდი ხნის დაწყებულმა ბრძოლამ, თავის განვითარების კულმინაციურ წერტილს მიაღწია, აქამდე ბრძოლა ფარულად წარმოებდა, თითონ პარტიის მიგნით, საკონფერენციო დარბაზს და პარტიულ ყრილობას არ სცილდებოდა, ბრძოლის მოედანი ვიწრო იყო, მებრძოლთა გასაქანი არ ქონდათ, ერთმანეთს ფეხებში ებანდებოდნენ. პარტიის დრამის მოწმენიც მხოლოდ შინაურები იყვნენ.

ღრმა ჭრილობა, რომელიც კომუნისტურ დიქტატურის სალტამ საკუთარ სხეულს დიდი ხანია მიაყენა, რომელიც სხვის დასანახავად წითლად გადაპუდრეს, რომელიც ბოლშევიკურ «სიოსტატი» რამდენიმე წლის განმავლობაში, სქელი მაგრამ გამსჭვირვალე კანით თითქოს დამალეს, პარტიის ბატონობის ათი წლის თავზე, ფართედ და სამუდამოდ გაიხსნა. ბრძოლის მოედანი გაფართოვდა, შინაური უთანხმოების ტალღამ «ფოლადური» დისციპლინის კედელი გადმოხეთქა, პარტიული საზღვრები გადალახა. კომუნისტური პარტიის დარღვევა ფაქტი გახდა.

პარტიის გუშინდელი მეთაურნი, პარტიიდან გააძევეს, გუშინდელი დიქტატორები და რევოლიუციის «გენიოსები» უბრალო მომაკვდავად და «მოლაყბედ» იქცნენ, გუშინდელი მტუქსავები დღეს დატუქსეს. ჯერ იყო და «ავადმყოფ» ამხანაგებს «თავს ევლებოდნენ», აგარაკებზე «მოსარჩენად და დასასვენებლად» გზავნიდნენ, ზოგიერთებს კიდევ «გადასახალისებლად» სხვა ორგანიზაციებში მუშაობის წინადადებას აძლევდნენ, ახლა არის და სამუდამო «სნეულთ» ციხეებით უმანსპინძლებიან. ის, ვინც გუშინ წინააღმდეგი იყო თავისუფალ სიტყვის და რწმენის, ის, ვინც გუშინ სხვის აზრს და რწმენას ფეხქვეშ თელავდა და იდეურ მოწინააღმდეგეს ტყვიით უმანსპინძლებოდა, ის, ვინც გუშინ მთავარსარდალი იყო მისივე შექმნილ წითელი არმიის, რომელმაც თავისუფლებისათვის მებრძოლი ერი სისხლში ჩააღრჩო, დღეს მისივე ამხანაგები მას ჩაღრჩობით ემუქრებიან. ბოლშევიკური პარტიის ხელმძღვანელთა ერთმა დიდმა უმრავლესობამ, დღეს უკვე მოიშკო ის, რაც მან თანამებრძოლებთან ერთად ამ ათი წლის წინათ მზრუნველობით დათესა, მეორეთათვისაც «მკის» დრო მოახლოვებულია.

ბოლშევიკური დიქტატურის ათი წლის თავის «აღფრთხვანებული» ზეიმი, ორატორთა აღზნებული სიტყვათა დასას-

რული—«გაუმარჯოს ლენინის პარტიის ცენტრალურ კომიტეტს» ერთი მხრივ სტენით და «გაუმარჯოს ოპოზიციას,— გაუმარჯოს ტროცკის» ყიყინით იკაზმებოდა, მეორე მხრივ «გაუმარჯოს ლენინის პარტიას—გაუმარჯოს სტალინს—ძირს ოპოზიციას—ძირს მოლაღატენი»-ო. საზეიმო «დეკორაციებსაც» ოპოზიციონერთა სურათები და კარიკატურები «კომუნისტური პარტია ციხეში»—ამშვენებდა. ათი წლის თავზე ჩხრეკა და დაპატიმრება, მაგრამ ახლა უკვე სხვა «კონტრევოლუციონერებთან» ერთად თავიანთ ამხანაგ კონტრევოლუციონერებისაც.

ბოლშევიკურ პარტიის ხელმძღვანელთა ერთმა ნაწილმა დაგვიანებით, მაგრამ მაინც აღიარა, კომუნისტური პარტიის გაკოტრება, სოციალიზმის განხორციელების შეუძლებლობა დღეს, ისეთ ჩამორჩენილ ქვეყანაში, როგორიც რუსეთია. მათ აღიარეს, რომ ჰინდენბურგის გერმანიაში უფროა თავისუფლება, ვიდრე საბჭოთა რუსეთში («პრავდა» 4 ნომ. 27 წ.), მათ აღიარეს უფარვისობა დღევანდელი ბრძოლის მეთოდის და მუშაობის, მათ აღიარეს მრავალი შეცდომა, აღიარეს დიქტატურის მათრახის სიმწვავე და გაბატონებულ ნაწილს, ბრალდებათა მთელი რიგით, წარუდგენ. ამით დაკარგეს მათ ლეგალიზობა და ძალაუვნებურად დაუბრუნდნენ ძველ, მეფის დროის გავლილ გზას, ძველ მათთვის ნაცნობ ფსკერქვეშ მუშაობას, სადაც, ბოლშევიკების გაბატონების შემდეგ, ყველა სოციალისტურ პარტიას თავი შეფარებული აქვს. ამ ორ მოძმე რეჟიმის დროს არალეგალური მუშაობის სისუსხის შეფასება და ერთმანეთთან შედარება, ამ ახალ კომუნისტურ ჯგუფისთვის მიგვიჩნდია.

ბოლშევიკური ბატონობის ტანტი საბედისწეროთ შეირყა, «ძლევამოსილმა» პარტიამ გზა ფრაქციებს დაუთმო. ლეგალური კომუნისტური ჯგუფის პრესა მაინც მთლიან ლენინურ პარტიაზე ისტერიკულათ გაჩხავის. საინტერესო ფაქტია,— რაც პარტიამ განრწნა დაიწყა, იშვიათად შეხვდებით პრესაში «კომპარტიაზე» ლაპარაკს. პარტიის «ლენინის» პარტიაზე გადანათვლა «ეჭვებს» ბადებს, ბ-ნო ლენინელებო, ნუ გეშინიათ ფრჩხილების გახსნის,—«სტალინ-ბუხარინის», «ტროცკი-ზინოვიევის» და ვინ იცის კიდევ ვისი ფრაქცია...

კომუნისტური პარტია მელოგინეა. პირველი მშობიარობა დასრულდა. მშობიარობის მძიმე შედეგები გარდაუვალია,—ბებია-ქალთა ნუგეში, ხომ ჩვეულებრივი ამბავია.

დიქტატურა განწირულია,—დეკემბრის პირველ-რიცხვებ-

ში მოწვეული პარტიული ყრილობა, საქირურგო ოპერაციების, პარტიულ ორგანიზმზე საექსპერიმენტო დაკვირვებების ყრილობად გადაიქცა.

ექიმბაშთა რეცეპტები, მანიფესტის სახით, საქმეს ვერ უშველის, მუშათა კლასის თვალის ახვევა და მოტყუილება შვიდი საათის სამუშაო დღის «ახლო» მომავალში შემოდებით, დიქტატურის არსებობის მწარე სინამდვილეს ვერ სცვლის. დაპირებები, სიტყვების კორიანტელი, ქება და ბაქა-ბუქი, ასეთი «შელოცვები» მედიცინის ძალიან პრიმიტიული საშუალებაა, მაგრამ შეიძლება, მელოგინეს სხვა შინაური პირობები უწყობს ხელს, რომ ფეხზე ჯანსაღად წამოდგეს და შემდეგ მშობიარობას, მაგარი ხერხემლით დაუხვდეს. მოუსმინოთ თითონ მელოგინეთა წუწუნს: ცენტრ. აღმ. კომ. თავმჯდ-რე კალინინი, შვიდი საათის სამუშაო დღის შემოდების შესახებ ამბობს:

«მხოლოდ მაშინ, თუ ეს (ე. ი. 7 საათის სამუშაო დღე) არ შეაფერხებს ჩვენ წარმოებას, მხოლოდ მაშინ, თუ ჩვენი საერთო სამეურნეო მდგომარეობა არ გაუარესდა,—შევა ეს წინადადება (?) ძალაში»-ო («იზვესტია» 21 ოქტ. 27 წ.). და თუ აქვე «ეკონომ. ყიზნი»-ს 26 ოქტ. აზრს მოვიყვანოთ სამეურნეო მდგომარეობის მომავალ პერსპექტივების შესახებ, მაშინ ბრძებისათვისაც კი ნათელი იქნება, რომ ეს «შვიდი საათიც», ბოლშევიკების ჩვეულებრივი მანევრია და ცარიელი დაპირება, რომ ეს საპნის ჭრელი ბურთიც დაპირებებით გაყლენთილ ატმოსფეროში გაჰქრება, რომ ესეც ერთი აგურთაგანია ბოლშევიკურ დაპირებების კოშკის. რის «მანარობელია» ზემო დასახელებული გაზეთი? იმისა, რომ საერთო სამეურნეო მდგომარეობა შემდეგ წელში გაცილებით უფრო მძიმე (!) იქნება ვიდრე ეს დღეს არისო.

პროფ. კალინიკოვი «გოსპლან»-ის პრეზიდიუმში აცხადებს: «5 წლის შემდეგ მიაღწევს ჩვენი სამანქანო მრეწველობა იმდენს, რომ ჩვენი სახელმწიფოებრივი მოთხოვნილების 80 პროცენტით დაკმაყოფილება შევძლოთ»-ო.

სახელმწიფო სესხის ხელის მოწერის შესახებ «გოსპლან»-ი შემდეგ ცნობას იძლევა «მხოლოდ 4 პროც. მთელი სესხის, არის გლახების მიერ შემოტანილი»-ო (გლახურ სახელმწიფოს ნდობა «მუშათა და გლახთა» ხელისუფლებისადმიც ასეთი უნდა).

ჩერვონეცის «მაგარი» კურსის ზღაპრები ახლა ვიღას ჯერა. რა ღირს თუ გინდის პატარა, მაგრამ ბოლშევიკურ სა-

ხელმწიფოს ეკონომიურ-ფინანსიური წლის «სიმძიმის», მლადებელი ფაქტი, რომ საზღვარ-გარეთ მყოფ მოსწავლე ახალგაზღვრებს, მხოლოდ განსაზღვრული მცირე თანხის უცხო ვალიუტის მიღების ნებართვა აქვთ, ისეთი თანხის რომლითაც აქ ევროპაში მხოლოდ სულის შენარჩუნება შეიძლება.

ლენინის დაპირება რომ გავიხსენოთ, ათი წლის თავზე, არც ერთი წერა-კითხვის უცოდინარი არ უნდა ყოფილიყო მთელ საბჭოთა სივრცეზე. განათლების კომისრის მოხსენებით კი, ყოველ 1000-სში 555 კაცი წერა-კითხვის სრული უცოდინარია. ან და კიდევ «ბედნოტა»-ს 23 ოქტ. აღსარება: «კაპიტალისტურ ქვეყნებთან შედარებით ჩვენ ბარბაროსები ვართ, გასაგებია ჩვენი მეცნიერების ხელმძღვანელთა აღფრთოვანება კაპიტალისტურ ქვეყნებისადმი. რაც აკადემიურ თავისუფლებას შეეხება, კაპიტალისტურ ქვეყნებთან შედარებით ჩამორჩენილი ვართ»-ო.

კომუნისტურ «აღმშენებლობას» ხომ ყველა კარგად ვიცნობთ, ამაზე არა ერთხელ დაწერილა და თქმულა. მდგომარეობა უიმედოა, გაპარტახებული ქარხნები, უმუშევრობა, ნაკლოვანება ყოველ დარგში, საერთო შიმშილი და გაჭირვება, მუშების უკმაყოფილება და ჯამაგირთა კუსნაბიჯური ზრდა (თუ კი საერთოთ ამ ზრდაზე ლაპარაკი ღირს) ფულის ფასის და ცემით გამოწვეულ სიძვირესთან შედარებით.

ეგებ შინაური პოლიტიკური მდგომარეობაა ბოლშევიკების სასარგებლო? კომუნისტების კოლონიალური მუხრუჭი სულს უხუთავს დაპყრობილ ერებს ეკონომიურად და კულტურულად. ბოლშევიკების მიერ ხელახლათ შეკოწიწებული რუსეთი უნდა დაინგრეს, ეს ისტორიული აუცილებლობაა, ამას ვერ შეაჩერებენ, თუ გნებავთ, ათასებიც მილიუკოვების, რომ იარაღით ბოლშევიკებს გვერდში ამოუდგენ, ამას ვერ შეაჩერებს რუსეთის ყველა რეაქციონერთა და კომუნისტთა ბლოკი, მათი შეხმატკბილებული დიდი რუსეთის ჰიმნი, «ბოჟე ცარია ხრანი»-ს «ინტერნაციონალი»-თ შეცვლა. ამას ბოლშევიკებიც გრძნობენ, ამას წინათ «კომუნისტი»-ს ფურცლებზე ბ-ნ ბუდუ მდივანს კიდევც წამოაყვედრეს მისი ძველი «შეცთომმა»: «რა აქვს საერთო საქართველოს და აზერბეიჯანს ზურნის მეტი»-ო. მართლაც და კომუნისტური ფედერაცია ასეთ ნიდავზე არის აგებული.

ასეთია, ბატონობის ათი წლის თავზე მდგომარეობა შიგნით. უფრო უარესი გარეთაა შექმნილი. 1927 წელი ბოლშევიკების ბატონობის კვიმატი წელია. არც ერთ დიდ ქვეყანას და

ხელისუფლებას ერთი წლის განმავლობაში იმდენი დათმობა და დამარცხება არ უწვინია, როგორც ეს რუსეთმა და მისმა ხელისუფლებამ იგემა. მეტსაც ვიტყვით, არც ერთ პაწაწკინტელა ქვეყანას, სხვა ქვეყნების წინაშე იმდენი არ უხობვია, არც ერთი ქვეყანა იმდენათ დამოკიდებული არ არის სხვა ქვეყნებზე, როგორც რუსეთი.

ჩამოვთვალოთ მოკლეთ ამ წელში რუსეთის გარეშე მარცხი:

სავაჭრო კონფერენციაზე «სისხლის მსმელ» კაპიტალისტებთან ერთად «ცარცვის» გეგმების შემუშავებაში მონაწილეობის მიღება.

საგრძნობი ტერიტორიის ჩამოჭრის და რუმინიისადმი მიკუთვნების დადასტურება.

ინგლისის მიერ რუსეთის სავაჭრო და დიპლომატიური წარმომადგენლობის ლონდონიდან გარეკვა.

პოლონეთში სრულ უფლებიანი წარმომადგენლის მოკვლა.

ბოლშევიკურ საელჩოზე, თითქმის ყველგან თავდასხმები და ჩხრეკა.

სოციალისტური და არასოციალისტური მსოფლიო პრესის, რუსეთის წინააღმდეგ საერთო გალაშქრება.

ინგლისის მუშათა პროფკავშირებთან გაერთიანების «კეთილი» სურვილის დამარცხება.

მეფის ვალის ცნობა და გადახდის დაპირება.

საფრანგეთიდან რუსეთის ელჩის გაძევება.

მსოფლიო რევოლუციის ცეცხლის შენელება და ამ მხრივ მუშაობის შესამჩნევათ დამუხრუჭება. ჩინეთის რევოლუციის წაგება.

რუსეთის კომუნისტური პარტიის დაშლით გამაწვეული, საერთაშორისო კომუნისტური პარტიების არევდარევა და ორ შეურიგებელ ბანაკად გაყოფის ფაქტი.

ბოლო და არა უკანასკნელი დამარცხება კი, გახლავთ, განიარაღების (კომუნისტური ტერმინოლოგიით «სალაყბო» იყო, ახალი «ლენინური» პარტიის ტერმინოლოგია, როგორც სჩანს სხვანაირი ყოფილა) კონფერენციაზე მონაწილეობის მიღება.

იმაზე ნურას ვიტყვით, რომ სესხის საქმე უიმედოა და ჯერ-ჯერობით დიოგენის ფარნითაც ვერ ნახულობენ მსესხებელს.

ათი წლის თავზე ბოლშევიკებმა შიგნით და გარეთ ასეთ

«მიღწევათა» თაიგული შეკრეს. ჩვენ არ ვიწინასწარმეტყველებთ, თუ როდის და ვის სვდება წილად ამ «თაიგულის» მიტანა რუსეთის დიქტატურის საფლავზე. საქართველო, — და რუსეთის მიერ დაპყრობილი სხვა მრავალი ერი, ამ «სამგლოვიარო» პროცესის დროს თავისუფლების და დამოუკიდებლობის მაგარ სალტს შეკრავს.

ს. მუშაგოთელი.

—◆—

X მ ა თ ი ი უ ბ ი ლ ე . X

საიუბილეო დღესასწაულები კომუნისტურმა პარტიამ ჩაატარა, თუმცა აქა-იქ ჩამწარდა ოპოზიციის წყალობით. ჩატარებული იქმნა ცენტრიდან ნაბრძანებ გეგმის მიხედვით, რომელიც მის მსვლელობას ითვალისწინებდა უკანასკნელ წვრილმანამდე, თუ სად რომელი «ბელადი» უნდა გამოჩენილიყო «მადლიერ» ხალხის წინაშე. ტფილისიც არ ჩამორჩა სხვებს. განმეორებული იქმნა ყოვლად მოსაწყენი ტრაფარეტი. ათასჯერ და კიდევ ერთხელ გაასვენეს ჩემბერლენი, რომლითაც მართლა გაართეს თავისი მოწინააღმდეგენი და თვით კი ამ სანახაობით კბილი მოიკვეთეს. სანახაობას სააგიტაციო ნომრები დაერთო. რუსეთის სივრცის ბატონ-პატრონის — ვ. კ. პ. — წინაშე დამფრთხალმა და ენამლიქნელ მოხელეებმა ხელსაყრელ შემთხვევის გამო ოქტომბრის ათი წლის თავზე ხოტბა-დიდება შეასხეს მოსკოვს «კომუნისტის» ფურცლებზე. სხვათა შორის იმ ხანებში ეს გაზეთიც იხდიდა რომელღაც თავის იუბილეს და თან იკვეხდა თავის დიდ ტირაჟს და სხვა მშვენიერებას; რასაკვირველია, მას რატომ უნდა აღენიშნა, რომ ეს შესაძლებელი გახდა მხოლოდ მას შემდეგ, რაც განადგურდა თავისუფალი პრესა და ჩაახჩვეს ყოველგვარი თავისუფალი აზრი. ცნობილი ქართული ანდაზა ბედაურებასა და ვირების შესახებ სწორედ ამ გაზეთზე და მის რედაქციაზე ითქმის. «კომუნისტის» საიუბილეო ნომრიდან ისეთი შთაბეჭდილება გრჩებათ, რომ არ იცით, რა იფიქროთ აქ მოთავსებულ სტატიების ავტორებზე: ისინი, მართლაც, ასე სულელები არიან, რომ სჯერათ თავიანთ ნაწერები, თუ ამას სჩადიან პირფერობით და შიშით მოსკოვის წინაშე!?

ცხოვრება სავსეა აუარებელ წინააღმდეგობით, მძიმე გადასაწყვეტ და გარდაუვალ საკითხებით, — და ასეთ დროს ერთ-

ფეროვანება ბოლშევიკურ პრესის და განსაკუთრებით ამ საანგარიშო-საიუბილეო ნომრის სტატიებისა, რომლებიც «კაზიონურ» კეთილდღეობის მეტს არაფერს აღნიშნავენ.—სურვილის წინააღმდეგ გვიმტკიცებს, რომ ჩვენს კომუნისტებს, წინეთ ისედაც ღარიბთ საკუთარ აზრით და მსჯელობით, ამ ბოლო დროს უიმედოთ შეთხვლებიათ ჭკუა.

მაგრამ მაინც საეჭვოა, რომ ის ქართველი კომუნისტები რომლებსაც ყოველ შემთხვევაში მსჯელობის უნარი შერჩენიათ, საბჭოთა ხელისუფლების არსებობის მეთე წლის და საქართველოს ოკუპაციის მეშვიდე წლის თავზე,—არ ჩაფიქრდენ ამ ხელისუფლების გზებზე და მის ნამდვილ მიღწევებზე. ამას ამტკიცებს ქართულ კომპარტიაში არსებული განხეთქილება. ამას ვერ დამალავს უკანასკნელ პარტიულ ყრილობაზე «ქუჩიდან» და «უპარტიოთა» სახელით მოწყობილი «მთლიანობის» დემონსტრაცია. «არ გვინდა ოპოზიციის» ლოზუნგით. გულწრფელ კომუნისტებისათვის სიწმინდე კომუნისტურ პრინციპებისა,—რომლის სახელით მოქმედობს საბჭოთა ხელისუფლება,—შეიბღალა და საეჭვო შეიქმნა ჯერ კიდევ ახალ ეკონომიურ პოლიტიკის შემოდების დღიდან. საბჭოთა მთავრობამ სამხედრო კომუნიზმიდან ცუდათ დაფარულ კაპიტალიზმისაკენ შემოტრიალებით,—უარყო «საერთაშორისო რევოლუციისაკენ» მიმართული პოლიტიკა და ეს უკანასკნელი დაუმორჩილა ნაციონალურ, რუსულ სახელმწიფოს ინტერესებს. რუსის სოციალისტები, რომლებიც აკრიტიკებენ ბოლშევიზმის საშინაო რეჟიმს,—ზოგიერთ შემთხვევაში ბოლშევიკების საგარეო პოლიტიკას რუსეთის ინტერესების თვალსაზრისით იწონებენ. მილიუკოვი კი,—რომელსაც ბოლშევიკები სახავენ თავიანთ მოსისხლე მტრად,—რუსულ საგარეო და მისი იმპერიალისტურ პოლიტიკის როგორც კარგი მცოდნე,—მამაშვილურ დარიგებებს აძლევს ჩიჩერინს და საბჭოთა საგარეო საქმეთა ხელმძღვანელთ.

ოქტომბრის რევოლუცია, რომელმაც დაკარგა თავისი «საერთაშორისო რევოლუციის» პირდაპირი ხასიათი,—გადანიქცა ბრუნდ მიზნებიან რუსულ რევოლუციად, რომლის ინტერესები უმეტეს შემთხვევაში სრულიად არ ეთანხმება ვერც წოდებულ საბჭოთა კავშირში მობინადრე არარუს ერების ინტერესებს. არა ამ ერების კულტურულ-ეკონომიურ აყვავებას ისახავს რუსეთი, არამედ მათ დამორჩილებას დამხლოდ ამ თვალსაზრისით უნდა იქმნას განხილული მოსკოვის დამოკიდებულება განაპირებთან. ურთიერთობა რუსეთსა

და საქართველოს შორის ამის საუკეთესო მაჩვენებელია.

«წარმატების და კეთილდღეობის» დღესასწაულს პრესაში და დახურულ კრებებზე, ქუჩის სანახაობებს, თუნდ გაძლიერებულს ზარბაზნის გუგუნით,—განა შეუძლიათ დაფარონ საბჭოთა ხელისუფლების 7 წლის ბატონობის გამანადგურებელი შედეგები ჩვენში? ყველაზე უკეთ ქართველ კომუნისტებს შეუძლიათ დაამტკიცონ, რადგან საამისო მოვლენებს მათ პრაქტიკაში ქონდა ადგილი, რომ ჩვენში მრეწველობის განვითარება ფიქციაა, რომ მას სრულებით არ მოითხოვს რუსეთის ეკონომიკის ინტერესები. მათთვის ისიც ნათელია, რომ რუსეთის პოლიტიკა ამიერ-კავკასიის და კერძოდ საქართველოს მიმართ ძველებური დარჩა. და ის მცირე რამ, რაც ამ დარგში კეთდება,—მხოლოდ რუსეთის ეკონომიკის ხელის შემწყობია, მისგანაა სავსებით დამოკიდებული და მისთვის ნედლი მასალის მიწოდებაა. ამისათვის არსებობს მტკიცე «შეგუება» და «გეგმიანობა»,—უკეთ სასტიკი კონტროლი ყოველივე იმისა, რაც ადგილობრივ კეთდება, და ძირშივე ჩაკვლა ბუნებრივად აღძრულ ტენდენციებისა, ქართულ ინტერესებთან შეუსაბამობით. ისე ნათელი იყო ეს და არა პოპულიარული თვით კომუნისტებს შორის.—რომ უმაღლეს სამეურნეო საბჭოს გაერთიანება ამიერ-კავკასიის მაშტაბით მეტათ ძნელი შეიქნა. 1926 წლის ცეკას მაისის გაფართოებულ პლენუმზე ამ საგნის მომხსენებელის გამონახვაც გაჭირდა. მდგომარეობა მოსკოვის თვალმა და ჩინმა—შ. ელიავამ იხსნა. მან მუქარით და მუჯღუგუნით მიაღებია პლენუმს შესაფერისი რეზოლიუცია.

რამდენმა ახალ სახის წარმოებითი მრეწველობის პროექტმა ნახა უდროვე განსვენება სამეურნეო საბჭოს არქივში, მხოლოდ იმიტომ, რომ მათი განვითარება აძლიერებდა საქართველოს ეკონომიურ დამოუკიდებლობას მოსკოვისაგან. ჩვენში ქიმიურ მრეწველობის შექმნის პროექტი, რომელსაც ხელსაყრელ პირობების გამო დიდი მომავალი აქვს,—უარყოფილი იქმნა არა მარტო საკავშირო უმაღლეს სამეურნეო საბჭოს მიერ, არამედ წითელ არმიის სამხედრო-რევოლუციონურ საბჭოს მიერაც! ეს იყო 1924 წლის დამლევს და აგვისტოს აჯანყების გამოძახილი კიდევ ყურში ესმოდათ. რუსეთის ჯარის სარდლები სტრატეგიულ მოსაზრებით საშიშრად და რუსულ ინტერესებისათვის არახელსაყრელად სთვლიდნ ტფილისში ქიმიურ მრეწველობის შექმნას. მართლაც, არსადაა

გარანტია, რომ აჯანყებულმა ხალხმა ქიმია ოკუპანტების წინააღმდეგ არ გამოიყენოს.

ვილაც ავაქოვს თუ დაუჯერებთ, ჩვენში ნამდვილი კომუნისმი სუფევს, რადგან განხორციელებულია ლენინის კუდამოძეებული ფორმულა: საბჭოთა ხელისუფლება პლიუს ელექტროფიკაცია! მაგრამ ხომ არავისათვის საეჭვო არ არის, რომ მუშის გამოკვების, ტან-ჩაცმის და საცხოვრებელ ბინის პირობები ომამდე არსებულ დონემდე არ ასულა. განა შეიძლება უარყოფა ჩვენში არსებულ ძალზე შესამჩნევ უმუშევრობისა? განა შეიძლება მტკიცება იმისა, რომ ჩვენში მშრომელთა მატერიალური მდგომარეობა სანუგეშოა? როგორ უნდა იყოს დაკმაყოფილებული მუშა, როდესაც რკინის გზების, შავი ქვის, ქვანახშირის და სხვა დიდ წარმოებათა შემოსავლის უდიდესი წილი მიაქვს ვეშაპს—მოსკოვის ხაზინას?!

მაგრამ სარეკორდო მდგომარეობამდე, თურმე, ჩვენში სასოფლო მეურნეობას მიუღწევია. ყოველ შემთხვევაში ასე სწერს მიწად-მოქმედების კომისარი გეგეჟკორი. ღმერთმა უწყის, როგორ მოხდა, რომ აგერ ეხლა მასიურ დახვრეტების გმირი—გეგეჟკორი შეიქმნა ბურჯი და ავტორიტეტი სასოფლო მეურნეობის საკითხებში?! არ არის არც ერთი დარგი სასოფლო მეურნეობისა, რომ არ ყვაოდეს, სწერს კომისარი. შეიძლება იფიქროთ, რომ გეგეჟკორის «დაულალავ მოღვაწეობის» წყალობით, ქართველმა გლეხმა მატერიალურად გაუსწრო დანიის სოფლის მეურნეს. ეს დაცინვაა ჩვენი გლეხის ყოფა-ცხოვრებაზე, მის ნივთიერ დაქვეითებაზე, რაც შედეგია საბჭოთა ეკონომიურ პოლიტიკისა სოფლად. საიდუმლოება არ არის, რომ საშინლად გალატაკებულ სოფლიდან აუარებელი ხალხი გარბის უმუშევრებით ისედაც გადაჭვრითულ ქალაქში, სარჩოს და სამუშაოს საძიებლად. როგორ უნდა გაუმჯობესდეს გლეხის ნივთიერი მდგომარეობა, მისი მეურნეობა, როდესაც ნამდვილად სახელმწიფოს მონოპოლიური სავაჭრო აპარატი ბატონ-პატრონი მეურნე-გლეხის შრომის ნაყოფისა, რომელსაც სახელმწიფო სახაზინო კოლპერაციის საშუალებით ჩალის ფასად იგდებს ხელში. აგვისტოს ხალხოსნურ აჯანყების ერთ მთავარ მიზეზად თვით ბოლშევიკები ასახელებენ სოფლის უზომო დაღარიბებას. განა მას შემდეგ სოფლად არსებითად შეიცვალა რამე? ამაზე თვით საბჭოთა გულუხვი სტატისტიკა ვერ იძლევა მათვის ხელსაყრელ ცნობებს. საქართველოს მშრომელ მოსახლეობის გაყვლეფა დღესაც გრძელდება, მოსახლეობისთვის მალალ ფასებში რუ-

სულ უვარგის საქონლის მიწოდებით და გლენობის შრომის ნაყოფის დაკლებულ, მონაპოლიურ ფასებში შესყიდვით.

ხელისუფლება, რომელსაც თავი მოაქვს ამიერ კავკასიაში ეროვნულ ზავის მატარებლად, პირიქით პროვოკაციულად ისეთ მდგომარეობას ჰქმნის მოსულ ტომთა და მკვიდრთა შორის, რომ ამის გამოსწორება ხანგრძლივი მძიმე მუშაობის შემდეგ იქნება შესაძლებელი. აქეთაა მიმართული მისი პოლიტიკა ქალაქად და სოფლად. ქართველ ინტელიგენციის ექსპორტის საკითხის წამოყენება და სამაგიეროდ საბჭოთა დაწესებულებების კარების ფართოდ გაღება მოსულ ელემენტებისათვის და სახელმწიფოს «თავისუფალ მიწებზე» უცხოელ ტომთა პატივი დასასახლებლად,—აი, თურმე, საშუალებანი, ერთის მხრით ქალაქში არსებულ ინტელიგენციის უმუშევრობის და მეორეს მხრით, სოფლად არსებულ მიწის კრიზისის მოსაგვარებლად, რომლებიც გამომდინარეობენ ბოლშევიკების «ეროვნულ ზავის პოლიტიკიდან!» არა მარტო ეკონომიური დაქვემდებარებით, არამედ ყოველგვარ საშუალებით ცდილობს მმართველი აპარატი დაუმორჩილოს საქართველო რუსეთს. მას ძლიერ აწუხებს ჩვენი კულტურული დამოუკიდებლობა რუსეთისაგან, რომელიც კიდევ არსებობს მაინც, მიუხედავად იმ ზომებისა, რომლებიც მიმართული არიან ქართულ კულტურის განადგურებისკენ, ჩვენი გადაგვარებისა და გარუსების ზრდისაკენ. რასაკვირველია მარიამ ორახელაშვილისთანა ადამიანები არ იზრუნებენ ქართულ ეროვნულ შემოქმედების დასაცავად!

უნივერსიტეტი ნახევრად განადგურებულია, საშუალო სკოლის გამოსწორება საბჭოთა გამოუცნობ რეფორმის შემდეგ ძნელი ტემპით მიდის. დაბალ საფეხურების სკოლებში არ არის საკმაოდ მასწავლებლობა და ვინც არის, მომზადება აკლია. მრავალი მოსწავლე სკოლის გარეშე რჩება,—აი ფაქტები, რომელზედაც თვით საბჭოთა პრესა ლაპარაკობს. რა არის აქ სახარბიელო?! იქნებ, მშრომელთა საყოველთაო განათლება? მაგრამ რა შუაშია აქ ბოლშევიკურად გაგებულ კლასობრივი პრინციპი?! კომუნისტები მშრომელთა რიცხვს აკუთვნიან მხოლოდ კომპარტიის წევრებს და საბჭოთა ხელისუფლებისათვის საიმედო პირებს. კომპარტიაში ითვლება ოცი ათასი წევრი, ამას დაუმატოთ მათვის საიმედო პირთა ერთი ამოდენა რიცხვი, რაც ერთ პროცენტზე ცოტა მეტს თუ შეადგენს საქართველოს მოსახლეობისას.

გამოდის რომ, დანარჩენ მოსახლეობას არ ქონია არც იუ-

რდიული და არც ზნეობრივი უფლება, განათლება მისცეს თავის შვილებს, რადგან ნებას არ რთავს ბოლშევიკების მიერ სახალხო განათლების პოლიტიკაში შემოღებული კლასობრივი პრინციპი.

წელი და საიმედო ნაბიჯით გაბატონებული ხელისუფლება ცთილობს თანდათანობით დააცილოს ჩვენს სკოლას მისი ეროვნულ-აღმზრდელობითი მნიშვნელობა. ლენინის, ლენინიზმის, ოქტომბრის ლოზუნგების ქვეშ სწარმოებს მისი გადაგვარება. და რომ მათ დასცალდეს, აქედან გამოვლენ არა საქართველოს მოქალაქენი, არამედ საკუთარ ეროვნულ მეობას მოკლებულნი, მოსკოვის ყურმოჭრილი მონები. და ცხადია, რამდენათაც ამ მიმართულებით მარიამ ორახელაშვილს მიღწევები აქვს, მას შეუძლია მიეცეს სიხარულს, მაგრამ დიდს გულუბრყვილობას გამოიჩენს, თუ იფიქრებს, რომ მის სიხარულს იზიარებს საქართველოს დანარჩენი მოსახლეობაც.

ორახელაშვილს არ ჩამორჩება თავის დარგში, ცუდი ფორმაციის ჩვენებური ლუნაჩარსკი,—დუდუჩავა, რომელიც წაღმაუკუღმა არიგებს ქართველ მწერალთა შორის «თანამგზავრის» და «მიუღებელის» პატენტს. ის კულტურის და ხელოვნების დარგში ხელისუფლების ერთ-ერთ იდეოლოგის როლს თამაშობს. ქართული თეატრი მისი გადაჭარბებულ ყურადღების საგანია. მადლობა ღმერთს, რომ ამ მხრივ მისი რჩევა-დარიგება და დირექტივები სავსებით არ სრულდება, თორემ ჩვენი თეატრი შეიქმნებოდა მხოლოდ წარსულის კუთვნილებად!

ქართულ დრამის მიმდინარე სეზონისადმი მიძღვნილ წერილში ერთი იშვიათი ბრძენი სწერდა: წელს უთუოთ მეტათ საინტერესო სეზონი იქნება, რადგან რეპერტუარში შეტანილია ისეთი პიესები, საიდანაც განდევნილია ფსიქოლოგიზმი, რომანტიზმი და ესთეტიზმი!?! გასაკვირია, ამ «განათლებულმა თეატრალმა» ეს აბსურდი რატომ არ დაასრულა, ვსთქვათ, ამგვარ ბოლო სიტყვებით: და მათ ადგილს დაიკავენს ლენინიზმი... როგორც დრამის ელემენტი! ყოველ შემთხვევაში, ის ლოდიკურად მსჯელობს. ნუ თუ მართლა რუსულიდან ნათარგმნი საექვეო ღირსების პიესებით როგორიცაა «იღრიალე ჩინეთო», შეიძლება ქართულ თეატრის აყვავება?! და ყოველივე ამის შემდეგ, დუდუჩავას უგუნურობა იქამდის მიდის, რომ მთლიანად ეროვნულ ცხოვრების აღორძინებასთან დაკავშირებულს, ქართულ თეატრის განვითარებას—საბჭოთა ხელისუფლების დამსახურებად სთვლის. ქართული

თეატრი, ასე თუ ისე საზოგადოებისაგან დამოკიდებული, შედარებით თავისუფლად ასახავს ცხოვრებას, თუმცა ის ჩვენში მოკლებულია იმ თავისუფლებას, რომელსაც მოსკოვის თეატრები სარგებლობენ. მაგრამ ასეთი უგუნური და უაზრო შეტევა ქმნის ჩვენი თეატრისათვის მისი ეროვნულ-კულტურულ მემკვიდრეობის შეწყვეტის საშიშროებას.

ყვირილი ქართულ ლიტერატურის კრიზისზე და ამით გამართლება რუსულიდან თარგმნილ ყოველგვარ ლიტერატურის სიჭარბისა, რომელმაც გაავსო ნაძალადევად და ხელოვნურად გახეთის, თვითურ გამოცემათა და ცალკე წიგნების ფურცლები და თეატრის რეპერტუარიც,—ყოველივე ეს შედეგია საბჭოთა იმ დრაკონულ ცენზურისა, რომელსაც ემორჩილება ქართული მწერლობა.

არ არის არც ერთი დარგი საქართველოს ეკონომიურ-პოლიტიკურ-კულტურულ ცხოვრებისა, რომელსაც არ ემუქრებოდეს დამოკლეს ხმალი.

ქართველ კომუნისტებისათვის ოქტომბრის ათი წლის თავი საკმაოდ საპატიო საბაბია იმის, რომ ხელახლა შეაფასონ მოსკოვის ნებით ნაკისრი როლი. გარეთ და შიგ კომპარტიაში გამეფებულ წარმოუდგენელ სულშემხუთავ პირობების გამო,—საიუბილეო დღეებში ქუჩის სიხარული და ზეიმი, ცხადია, ნაბრძანები და ნაკარნახევი იყო.

ნამდვილად კი იყო: გულწრფელთათვის ყოველგვარ იმედების გაცრეება და სინანული ასეთ ცუდ და ხიფათ საქმეში მონაწილეობის გამო და, უთუოთ ფიქრი, თუ როგორ უნდა გამოინახოს ხალხთან დასაბრუნებელი გზები; «მოწყობილ და მოკალათებულთა» გულში—სულიერი გახრწნა, პასივობა და შიში გამოაუცნობ მომავალის წინაშე; და ნამდვილ ბოროტმოქმედთა და მოღალატეთათვის კი, აღსასრულის მოახლოების გამო, შურისძიებისა და ბოროტებისათვის გულის მიცემა,—აი,—ნამდვილი ჯამი კომუნისტების განცდებისა ოქტომბრის საიუბილეო დღეებში.

ბევი გოლიაძე.

ნაყოფიერება

რამდენიმე შენიშვნა ირ. წერეთლის წიგნაკის გამო.

ირ. წერეთელმა გამოსცა წიგნაკი: «ჩვენი ტაქტიკის ძირითადი საკითხი», ეკამათება თავის ამხანაგებს და არ იწონებს უმრავლესობის მოქმედებას საქართველოს განთავისუფლებისათვის.

ფლები და საქმეში. ეს კამათი შინაპარტიული ხასიათისაა, მაგრამ ეხება ჩვენი ეროვნული ბრძოლის საშუალებებს, რომელთაც ქართველ დემოკრატებთან ერთად მიმართავენ საქართველოს სხვა პოლიტიკური პარტიები, და მის მიერ აღძრული საგნები მთელი ჩვენი განმათავისუფლებელ მოძრაობის საკითხებია, ამიტომ საჭიროთ მიგვაჩნია ზოგიერთი შენიშვნის გამოთქმა დასახელებული წიგნაკის შესახებ.

ი.რ. წერეთელი გარკვევით აცხადებს, რომ «ერთა თავისუფალ ცხოვრების მოწყობის საკითხი არის ის დიდი პრობლემა, რომელიც თანამედროვე ისტორიულმა ხანამ წამოაყენა», რომ «საქართველოს დამოუკიდებლობის მოთხოვნა არის განხორციელება ერის თავისუფალ თვითგამორკვევის უფლებისა, რომელიც მთელ კულტურულ კაცობრიობაში უდავოდ ითვლება»; მისი პოზიცია გადაჭრით ანტიბოლშევიკურია, ხოლო სამართლიანად აღნიშნავს სრულ უსაფუძვლობას იმათ შეხედულებისას, რომელნიც ძალზე აიოლებენ საქართველოს სუვერენობის აღდგენის საკითხს და გადაჭარბებულ იმედებს ამყარებენ ევროპის სოციალისტურ თუ არასოციალისტურ ძალების დახმარებაზე. აღსანიშნავია აქ ის გარემოებაც, რომ ი. წერეთელი თავის პრაქტიკულ მუშაობაში—სოციალისტურ ინტერნაციონალში ქართველი ერის ინტერესებს იცავს, საქართველოს თავისუფლების მოსარჩლედ გამოდის. მიზანი მისი წიგნაკისაც ესაა—საქართველოს დამოუკიდებლობისათვის ხელის შეწყობა. მაგრამ ის მეთოდი, რომლითაც ცდილობს ამის მიღწევას, მეტად ცალმხრივია, განყენებული და დაშორებული სინამდვილეს. თვითონ ასე ახასიათებს თავის მეთოდს: «ჩაგრულ ერთა ბრძოლის ფორმები მრავალგვარია, მაგრამ ამ მრავალ გვარობაში არსებობს ორი პრინციპიალურად განსხვავებული სისტემა: ერთია დემოკრატიული მეთოდი ბრძოლა, დაყრდნობილი ერის დემოკრატიულ შეგნების, ნებისყოფის და თვითმოქმედების განვითარებაზე, მისი კავშირის განმტკიცებაზე თავისუფლებისათვის მებრძოლ ძალებთან მსოფლიო ასპარეზზე და თვით მის მხაგრულ სახელმწიფოს საზღვრებშიაც; ეს ნიშნავს ეროვნულ ბრძოლის გადაბმას მთელი ქვეყნის დემოკრატიულ წინმსლელობის საქმესთან». ი.რ. წერეთლის მეთოდი არის «ხაზი ერთა დემოკრატიულ სოლიდარობის», საქართველოს განთავისუფლება უნდა დაუკავშიროთ «დემოკრატიის ძალაგავლენის ზრდას საერთაშორისო პოლიტიკაში». «ევროპის დემოკრატიის გავლენა ჩვენს ბედზე მჭიდროთ შეკავშირებულ-

ლია იმ გავლენასთან, რომელსაც ევროპის ცხოვრება რუსეთის მთელ ვითარებაზე ახდენს. ბოლშევიზმი არის ის ზღუდე, რომელიც ამართულია რუსეთსა და ევროპის შუა, მაგრამ მსოფლიო ეკონომიური პროცესი დღეს იმდენად გაერთიანებულია, რომ მთელი ქვეყნის და თვით რუსეთის საჭიროებანი არღვევენ და აუცილებლად კიდევაც დაარღვევენ ამ ზღუდეს და გზას გაუხსნიან რუსეთშიაც იმ პოლიტიკურ ვითარებას, რომელიც დღევანდელ ევროპის ცხოვრებას ახასიათებს.»

ამგვარად ირ. წერეთელი ჩვენი განმათავისუფლებელი მოღვაწეობის საშუალებად სახავს: 1) შიგნით დემოკრატიული შეგნების განვითარებას და თვითმოქმედებას და 2) გარეთ შეთანხმებას საერთაშორისო დემოკრატიის ზრდასთან, რომელიც თავის განვითარებით აუცილებლად დააქცევს ბოლშევიზმს, და მაშინ მოხდება საქართველოს განთავისუფლება. ამ მეთოდს ის უპირდაპირებს მეორეს—«მსოფლიო კონფლიქტების ხაზი»-ს აღებას.

ვნახოთ, რამდენად შეეფერება ეს მეტად სადა და განმარტივებული შეხედულება ბოლშევიზმის და კერძოდ ჩვენი საკითხის რთულსა და მძიმე მდგომარეობას? ყოველი დამონებული ერის განთავისუფლება, ცხადია, უპირველესად მისი საკუთარი საქმეა. ჩვენც თუ გვინდა დამოუკიდებლობის აღდგენა, ყოვლის უწინარეს უნდა დავემყაროთ ჩვენს შინაურ ძალებს—ჩვენს შეგნებას და მოქმედებას. ჩვენი ავტორიც აღიარებს ამის აუცილებლობას, თუმცა არ განმარტავს, თუ რაში უნდა გამოიხატოს ის ლეგალური და არა ლეგალური თვითმოქმედება ბოლშევიკური წყობილების დროს, რომელსაც ურჩევს ქართველ ხალხს. მაგრამ მართა ჩვენი ძალებით მიზანს ვერ მივალწევთ და სავსებით ვეთანხმებით წიგნაკის ავტორს როცა ამბობს: «ჩვენი და ჩვენი დამპყრობილების ძალები იმდენად უთანასწოროა, რომ საკუთარის ძალ-ღონით მისი მოშორება არ შეგვიძლია», და ჩვენთვის მართლა ისმის საკითხი: ვის და რის დახმარებას უნდა მივმართოთ მტრის საწინააღმდეგო ბრძოლაში?

როცა ასეთი კითხვა არსებობს და საჭირო ხდება მოკავშირეების ძებნა, ჩვენ ნათლად უნდა წარმოვიდგინოთ ყველა ის რეალური ძალა და მოვლენა, რომლებიც არღვევენ ბოლშევიზმს, დაინტერესებული არიან მის დაქცევაში და ებრძვიან მას. ასეთებია: კომუნისტური ოპოზიციის მოქმედება, რომელიც მიუხედავად მისი პირდაპირი მიზნისა, უქვევლად აუძლურებს ბოლშევიზმს; ის შინაური ძალები, რომლებიც

ბოლშევიკურ ფარგლებში მუშაობენ, მაგრამ ბოლშევიზმს არსებობას ძირს უთხრიან; ანტიბოლშევიკური რუსული პარტიები დემოკრატიული თუ სოციალისტური, რომლებიც ებრძვიან დღევანდელ რუსეთის წყობილებას; ის ერები, რომელნიც იჩაგრებიან ბოლშევიკების მიერ და ჩვენსავით ლაშობენ თავისუფლების მოპოვებას. ეს თვით რუსეთში, ახლა გარეთ: რუსეთის ახლობელი მეზობელი სახელმწიფოები, რომელთაც ბოლშევიკებს გაუთავებელი დავა აქვთ და რომელთა აფეთქებას ბოლშევიკები მუდამ ფიქრობენ თუ შინაგანი შეთქმულების მოწყობით თუ თავდასხმით; ევროპის და ამერიკის საზოგადოებრივი აზრი, რომელიც ვერ ურიგდება ბოლშევიკურ მსოფლმხედველობას და წყობილებას და რომელსაც ბოლშევიკები განუწყვეტლივ ემუქრებიან; წითელი იმპერიალისტების და ბურჟუაზიული იმპერიალიზმის ქიშპობა, და დასასრულ ევროპის სოციალისტები, რომლებიც — ზოგნი მეტის, ზოგნი ნაკლების გაბედულობით — ცდილობენ გავლენის მოხდენას ბოლშევიკებზე და კერძოთ საქართველოს განთავისუფლების დამცველნი არიან.

ყველა აქ ჩამოთვლილი ძალა ურტყავს ბოლშევიზმს, ყველა დაინტერესებულია მის დაშლაში, თუმცა სხვადასხვა მოსაზრებით და საბოლოო მიზნით. მაშასადამე ყველა ჩვენი ბუნებრივი მოკავშირეა საერთო მტრის წინააღმდეგ და ჩვენს განმათავისუფლებელ მუშაობაში უთუოდ უნდა გავითვალისწინოთ, ვინ რას აკეთებს, ეს მოქმედება ვიანგარიშოთ და ზოგიერთ რამეში კიდევ შეუთანხმდეთ. ზოგთან კავშირი მჭიდრო და ახლობელი გვექნება, ზოგთან-კი უფრო დაშორებული, ზოგს მეტი მნიშვნელობა აქვს, ზოგს ნაკლები ბოლშევიზმის დანგრევის საქმეში.

მართალს სწერს ირ. წერეთელი, რომ ევროპის სოციალისტები ჩვენი უერთგულესი მეგობრები არიან და მეტად ძვირფასი დახმარება აღმოუჩინეს ჩვენს საქმეს. მაგრამ გვიკვირს, რომ იგი დღეს არავის ხედავს გარდა სოციალისტებისა და დემოკრატიისა ბოლშევიკების მოწინააღმდეგ, ისეთად, რომელსაც შეუძლია იყოს ნებისთნე უნებლიეთ ჩვენი ბრძოლის ხელის შემწყობი და ჩვენი გამარჯვების მომხალისებელი. დემოკრატიის და სოციალიზმის დიდი ზრდა და მისი გავლენის გაძლიერება კაცობრიობის ცხოვრებაში უდავოა, უდავოა ისიც, რომ ის გაიმარჯვებს. მაგრამ ეს არ გვაძლევს საბუთს, დღეს უარვყოთ სხვა ძალების და ფაქტორების არსებობა, რომელნიც ახლა შეიძლება გაცილებით მეტ როლს

თამაშობენ საერთაშორისო ურთიერთობაში, ვიდრე დემოკრატიკა თუ სოციალიზმი, და კერძოდ შეუძლიათ მეტი გავლენაც მოახდინონ ბოლშევიკების ბედზე. და რომ ჩვენი დამოუკიდებლობის დაბრუნება მარტო სოციალიზმისა და დემოკრატიის განვითარებაზე მივაგდოთ, დიდს დანაშაულს ჩავიდენდით ჩვენი ერის წინაშე.

ირ. წერეთელი ჰგმობს მოქმედებას, რომელსაც რაიმე კავშირი ექნება ომთან. ჩვენც არ მოვითხოვთ, რომ ჩვენი გულისათვის საერთაშორისო ცეცხლი დაინთოს. ისიც კარგად ვიცით, რომ ჩვენის ნებით ეს ომი არც მოხდება. მაგრამ ვის შეუძლია თავს იდვას პასუხისმგებლობა, რომ ომი არ მოხდება ბოლშევიკების ნებით. განა მათი მთელი აზრი და საქმე იქითკენ არაა მიმართული, რომ სადმე გართულება გამოიწვიონ, სახელმწიფოები ერთმანეთს დაატაკონ, ყველანი საერთო ომში ჩააბან? ბოლშევიკების მოღვაწეობა იმდენად ეწინააღმდეგება განათლებული კაცობრიობის მორალურ და კულტურულ შეგნებას, იმდენათ ცდილობენ ბოლშევიკები «ბურჟუაზიულ სახელმწიფოების» საქმეების არე-დარევას, რომ ბოლოს და ბოლოს შეიძლება პირდაპირ დაისვას საკითხი ბოლშევიზმის აღვისა ფიზიკურად, შეიძლება ეს მოხდეს რუსეთის სრული ეკონომიურ-კულტურულ იზოლიაციით და შეიძლება შეიარაღებულ შეტაკებითაც. ამ შესაძლებლობას არ შეგვიძლია ანგარიში არ გაუწიოთ. ასეთ შესაძლებლობას ვერ უარყოფს ირ. წერეთელიც, როცა ამბობს: «იქნება რუსეთის დესპოტიის დაცემა მხოლოდ შინაურ ვითარების ნაყოფი, თუ ამას ზედ დაერთება თვით ბოლშევიზმის გამოწვეული გარეშე კატასტროფა»-ო; ხოლო აქედან არ აკეთებს სათანადო პრაქტიკულ დასკვნას.

ჩვენს ავტორს არ მოსწონს ჩვენი ეროვნულ საქმის დაკავშირება რუსეთის სხვა დაჩაგრული ერების განთავისუფლებასთან. ამ ერებთან უნდა გვქაზდეს დემოკრატიული სოლიდარობაო, «მაგრამ ეს იმას არ ნიშნავს, რომ ჩვენ ყოველ ამ ერისთვის—მიუხედავად იმისა, სურს ეს ამ ერს თუ არა—ცალკე სახელმწიფოებრივი არსებობა უნდა ეიქადაგათო». ჩვენი დღევანდელი ინტერესი გადაჭრით მოითხოვს, რომ საქართველო თავის ბრძოლაში ბოლშევიკების წინააღმდეგ შეუკავშირდეს სხვა დამონებულ ერებს და ეს შეკავშირება დღეს ჩვენი ერთი ძლიერ იარაღთაგანია. მაგრამ ასეთი ინტერესიც რომ არ არსებობდეს, ჩვენ წმინდა დემოკრატიულისა და სოციალისტური მოსაზრებით აშკარად მხა-

რი უნდა დაუჭიროთ მათ ბრძოლის ეროვნულ განთავისუფლებებისათვის. ეროვნული თავისუფლება თუ სიკეთეა, ის საჭიროა ყველასათვის. როგორც ყოველი პიროვნება თავისუფალია, ისევე თავისუფალი უნდა იყოს ყოველი ერიც. რადგან პიროვნების თავისუფლება მოკლებულია ყოველ შინაარსს, თუ უზრუნველყოფილი არაა ეროვნული თავისუფლებით, ხოლო უკანასკნელის საუკეთესო ფორმა დამოუკიდებლობაა, სადაც არაა ამის შეგნება, მოვალენი ვართ ეს შეგნება შევიტანოთ. რუსეთის მიერ დაპყრობილი ერები უნდა განთავისუფლდნენ, ეს უმაღლესი ადამიანობის საქმეა და დემოკრატიული, სოციალისტური მოწოდებაა.

ეს ხელს შეუშლის ქართველი ხალხის კეთილგანწყობილებას რუსის ხალხთან? ირ. წერეთელი გვირჩევს თანამშრომლობას რუსის დემოკრატიასთან და ნუ «გადავიტანთ რუსეთის ხალხზე იმ გრძობებს, რომელსაც თესავს ჩვენში გაბატონებული ბარბაროსული დესპოტია». რუსის დემოკრატიასთან შეთანხმება და თანამშრომლობა. ცხადია, საჭიროა; მაგრამ მეტად მავნებელი იქნებოდა ჩვენთვის ილიუზია, თითქოს დემოკრატიის დამყარება რუსეთში თავისთავად სწვევტდეს ჩვენს საკითხს უაუოდ და უზრუნველყოფდეს ჩვენს დამოუკიდებლობას. წარსულის ამბებს რომ თავი გავანებოთ, დღესაც რუსის დემოკრატები არა ბურჟუაზიული, არამედ სოციალისტურიც, ისეთს აზრებს ამქლავნებენ, რომ ეჭვი გვებადება—მართლა არიან ისინი ჩვენი დამოუკიდებლობის მომხრენი? გარდა ამისა, რუსეთს რომ სხვა პატარა ერების დამორჩილება სწადია, ეს არ უნდა მივაწეროთ მართლ ამა თუ იმ მართველ წრეს თუ პარტიას—აქ მთავარია საზოგადოდ ყველა დიდი ერის საერთო იმპერიალისტური მისწრაფება გაფართოვებისა და პატარა ერების დამონებისა. სამწუხაროდ, ამ მიდრეკილებას ხშირად თან მიყვებიან რუსის სოციალისტებიც და ეს რასაკვირველია აძნელებს ჩვენსა და მათ შორის გულწრფელ მორიგებას.

გ.

ნ. ჟორდანიას: «ჩვენი უთანხმოებანი».

გამოვიდა ნ. ჟორდანიას საყურადღებო წიგნაკი რუსულ ენაზე «ჩვენი უთანხმოებანი». ავტორი ეკამათება რუსის სოციალისტებს და აღნიშნავს მათ შეცთომებს ტაქტიკისა და

ეროვნულ საკითხებში. ქართველი მკითხველი საზოგადოება საკმაოდ იცნობს ბ. ნ. ჟორდანიას აზრებს, რომლებიც არა ერთხელ გამოუთქვამს პერიოდულ გამოცემებში, თუ ცალკე წიგნაკებში. მაგრამ საჭიროდ მიგვაჩნია მოვიყვანოთ აქ ახალ ბროშიურიდან შემდეგი სიტყვები:

«არიან გულუბრყვილო სოციალისტები, რომლებიც ფიქრობენ, რომ ჩვენი საქმე არაა, თავი ვიმტვრიოთ ეროვნულ საკითხის გადაჭრაზე, რადგან მას ისედაც გადასწყვეტს სოციალიზმი. ეს განმეორებაა უტოპისტების ძველი შეხედულობისა—რომ თავისუფლებას და დემოკრატიას სოციალიზმი განახორციელებს და ახლა საჭირო აღარაა მათი მოთხოვნა. ეს «თავისუფლებას მოკლებული სოციალიზმი» დღეს მარტო ბოლშევიკების კუთვნილებაა. გულუბრყვილო სოციალისტებმა უარყვეს ერთი, დემოკრატიული უტოპია, მაგრამ დღეს ხელი ჩასჭიდეს მეორეს—ეროვნულს. თუ საზოგადოთ დემოკრატია აუცილებელი ეტაპია სოციალიზმის გზაზე, ამკარაა, რომ ეროვნული თავისუფლება, როგორც ნაწილი დემოკრატიული თავისუფლებისა, ამავე გზაზეა... პოლიტიურ უფლებასა და ეროვნულ მონობაზე დაყრდნობილი საზოგადოება სოციალიზმს ვერ მიწვდება.—გულუბრყვილო სოციალისტები გულუბრყვილო ინტერნაციონალისტებიც არიან. ეროვნულ თავისუფლებას ნაციონალისტურ შინაარსს აძლევენ, რომელიც ხელს უშლის საერთაშორისო დაახლოვებას. რაც უფრო ნაკლები იქნება სახელმწიფოთა რიცხვი, მით უკეთესი ინტერნაციონალისტვისა, დაასკენიან ისინი. მაგრამ ინტერნაციონალი გულისხმობს მისი შემადგენელ ნაწილების—«ნაციონალების» არსებობას. ორში ერთი: ამ ნაწილებად ყოფნა მხოლოდ ზოგიერთების უპირატესობაა, ან ეს უფლება ყველას ეკუთვნის, და მაშინ საჭიროა ეროვნულ ერთეულების მოწყობა...»

გფიქრობთ, რომ ეს აზრები სახელმძღვანელოა ჩვენი პოლიტიკურ მოღვაწეებისათვის.

წ ე რ ი ლ ი ხ ა ქ ა რ თ ვ ე ლ ო დ ა ნ *)

«... თქვენ, რასაკვირველია, გაინტერესებთ საერთო და კერძოთ, ჩვენი პარტიული მდგომარეობა. საქართველოს დღე-

*) ეს წერილი პოლიტიკური ტუსადისა კარგა ხანია მივიღეთ, მაგრამ ვბეჭდავთ, რადგან მის ცნობებს დღესაც მნიშვნელობა აქვს.

ვანდელი ცხოვრება ასეთია: ხალხის სულიერი განწყობილება თითქოს შეეგუა იმ გარემოებას, რომ მოლოდინის წინააღმდეგ ბრძოლა განთავისუფლებისათვის განხანგრძლივდა, ამიტომ ის პასიურად ატარებს საშინელ შურსა და მტრობას ახირებულ «წყობილებისადმი». ამას რა თქმა უნდა კარგათ ამჩნევენ ოკუპანტები და არ უჩანს ბოლო ქართველ ხალხზე ნადირობას. საკმარისია, მეორე ინტერნაციონალის რომელიმე წევრმა ცუდათ მოიხსენიოს კომუნისტური პარტია ან ინგლისელ კონსერვატორმა საბჭოთა მთავრობა, რომ მოსკოვიდან გადმოიძახოს ბუხარინმა: «ქართველო ამხანაგებო, ფრთხილად!» და ჩვენში მაშინვე ადამიანებზე ნადირობა ღებულობს მასიურ ხასიათს. ბრალიანსა და უბრალოს იჭერენ განუკითხავად და ეს გადაექცათ ისეთ მოთხოვნილებად, როგორც ჭამა და სმაა. მოყავთ ჯგუფობით დაქვრივები და დიდმა უმრავლესობამ არც კი იცის, თუ რად მოხვდა ციხეში და თუ ასეთებს სამი-ოთხი წლის წინეთ, ციხეში გატარებულ რამდენიმე თვის შემდეგ მაინც ანთავისუფლებდნენ, ეხლა ყოველგვარ ბრალდების გარეშე გზავნიან ყველას ციმბირის ციხეებში. მისდევენ ერთი მეორეს სატუსალო რონოდები ნახევრად მშიერ და ტიტველი ხალხით, რადგან «გადაწყვეტილებას» ორ ან სამი დღით ადრე ატყობინებენ და ეს დრო არ ყოფნით საჭირო მომარაგებისათვის. არის შემთხვევა, როდესაც ნაბრძანებია გამოცხადებისთანავე აიბარგონ პატიმრები სამგზავროთ. ამ ნიადაგზე მარტის პირველ რიცხვებში კონფლიქტიც მოხდა. ორმოცდა ათამდე პოლიტპატიმარმა პროტესტი და უარი განაცხადეს წასვლაზე. მოითხოვეს გ. პ. უ.-ს პროკურორი, რომ მას მიეცა ვადა მოსამზადებლად, მაგრამ ეს ცდა უშედეგოთ დასრულდა. მათ რიცხვში გადაასახლეს მოხუცი ცოლ-ქმარი კალანდაძენი, ორთავეს ციხე ჰქონდა მისჯილი; ცოლმა სასჯელი დაასრულა კარგახნით ადრე. ქმარს კი ერთი წელი უკლდა. კიდევ არიან სხვები, რომლებმაც სასჯელის ვადა დაასრულეს, მაგრამ არ ანთავისუფლებენ და არც ამის მიზეზს ეუბნებიან.

გ. პ. უ.-ს უფლებები ჩეკასან შედარებით თოთქოს შეზღუდულია, მაგრამ საქართველოში ბ-ბის აწრით ყველაფერი სხვანაირად უნდა იყოს და ეხლანდელ გ. პ. უ.-ს უფლებები გაცილებით აღმატება ძველ ჩეკისას. ეს «შეღავათი» მოსკოვიდან აქვთ მინიჭებული, რომ რაც შეიძლება უკეთ გაანადგურონ ქართველი ხალხი და, სიმართლე უნდა ითქვას, ამ მხრივ ისინი თავს არ ზოგავენ და უდიდეს ენერგიას იჩენენ.

რათა პირნათლად შეასრულონ ზემოდან დაკისრებული დავალებანი.

ცნობებია კიდევ დიდი დაჭერებისა დასავლეთ საქართველოში. ესეცაა დასრულდა «საქართველოს საბჭოების ყრილობა», რაც შეიცავდა ჩვეულებრივ ტრაბახს და ურთიერთ ქებას. «დიდი» კამათისა და გადარჩევ-გადმორჩევის შემდეგ არავითარ ცვლილებას არ ჰქონია ადგილი. «მთავრობა» დარჩა იმავე შემადგენლობით, როგორც ის არსებობს რამოდენიმე წელია. მხოლოდ ცნობილმა ბერიამ ჩაიბარა შინაგან საქმეთა კომისარიატი თავის ტრადიციულ თანამდებობაზე დარჩენით.

გასულ წლიდან დღემდე აწარმოებდნენ «ფასების დაკლების კამპანიას», მაგრამ ცხოვრება თავისას აკეთებს და თუ მატულობს, თორემ ფასების დაკლება არაფერს ეტყობა. «კამპანია» კი ძვირად ჯდება. ეს ზომაც, როგორც ბოლშევიკების სხვა განკარგულებანი არაა გულწრფელი, ის სააგიტაციო მასალაა. რა საჭიროა ამოდენა აურზაური, ყვირილი? ვინ ედავებათ? ყველაფერი ხომ მათ ხელშია. საჭიროა მხოლოდ განკარგულება ტრესტებისადმი, რომ საქონლის ფასმა დაიკლოს რამოდენიმე პროცენტით. რაც შეეხება აღმშენებლობას, ეს ხომ ყველა მათგანს ენაზე აკერია! და მართლაც რომ უამრავი პროექტებია შედგენილი. ზაჰესი უნდა ჩაითვალოს დამთავრებულად; მისი ამუშავება სამხელ იყო დანიშნული, მაგრამ რაღაც დეფექტების გამო გადაიდო. ბევრს ლაპარაკობენ იმ ბოროტმოქმედებებზე, რომელთაც ადგილი ჰქონდა ზაჰესის აგების დროს. ამნაირად დიდს სააღმშენებლო განზრახვებს და სურვილებს ამჟღავნებს და ილრჩობიან გეგმების მორევში...

ერთად ერთი საყურადღებო საქმე, რომელიც ხელისუფლებამ მთელი თავისი არსებობის ხანაში ჩაატარა, ეს არის საქართველოს მოსახლეობის აღწერა, თუმცა საექვეთნო, რომ ამ მუშაობის ყველა დასკვნები ხელისუფლებამ გამოაქვეყნოს. მთელ საქართველოში აბხაზეთ-ოსეთიანად 2.600.000 სული ითვლება. თუ მეტი არა, ჩვენში 600 ათასი უცხო ეროვნების სულია. ეს მით უფრო სახიფათოა, რომ ხელისუფლება არ ერიდება და აშკარად ქმნის ხელოვნურ პირობებს ქართველი მოსახლეობის შესასუსტებლათ...»